הקדמת המחבר

יתברכו הזקנים וגם הנערים . בנחלה בלי מצרים. מזרח מערב צפון דרום . מי
ומי אשר כהלכתו שבת משמרים . מעתה לדור דורים :

אמר המחבר איתא במס' ר"ה בפרק אם אינם מכירין . אשרי הדור שהגדולי' נשמעי' לקטנים . ק"ו קטנים לגדולי' ק"ו מיובא הוא אלא מתוך שהגדולי' נשמעים לקטנים נושאים קטנים ק"ו בעצמן וכו' הקדמה הזאת הוא מליץ יושר לפני שלא יאמר האומר מי שמך לאיש לעמוד במקום גדולי' לעשות סייג וגדר משמרת למשמרת להלכו' שבת תשובתו בצדו הרי מצינו אנן למדי' כי אשרי הדור שגדולי' נשמעי' לקטני' ומקום הניחו לי אבותי להתגדר להתחבר ספרי' זאת ועוד אחרי' אשרי הצדיקי' לא דיין שהן זוכים אלא שמזכים לבניהם ולבני בניהם ע"כ אמרתי להדפיס ספר הקטן הלזה מעניני שבת המקרב הגאולה וללמוד בו מדי שבת בשבתו וענין בענין יראו הרואי' כמה דינים משבת וכמה מדרשי' נגלה ונסתר מן מתן שכר ועונש של שבת למען ילמדו ויראו ולא יזידון עוד לבא לידי חלול שבת בכן אמרתי באו ונצא לקראת שבת מלכתא ללמוד בשבת הלכו' שבת ובפרט מענייני הקבלה כאשר ידוע ליודעי חן . כי בע"ש ב' מלאכי' מלוין האדם מלאך טוב ומלאך רע והנה מלאך טוב הוא צדקיא"ל ומלאך רע דא סמא"ל . וכתבו מקובלים זה המלאך צדקיא"ל ממונ' על נשמת לומדי קבלה וא"כ לפי זה בשבת שיש לכל א' מישראל נשמה יתירה ועלה הנשמ' היא אצל מלאך הנ"ל . ע"כ עתה באתי להודיע לכל איש חכם ונבון ופק"ח כפ"ס הדוחה שבת ישכיל ויבין את אשר לפניו להקדים השבת ולאחרו ולכבדו ולהוצי' הוצאת לכבוד שבת ואל יאמר האומר אם אוציא הוצאת יחסר נכסי אדרבה כלהו נכסי ליוסיף מוק"ר שבת . כי כל המוסיף מוסיפים לו ואם פיחת פוחתין לו ואם מעט ואם הרבה יאכ"ל ובלבד שיכוין לבו לשמים כי רחמנא לבא בעי בכן מפני טעם הנ"ל אמרתי לחבר ספר הזה וקראתי לספר הזה עונג **שבת** ע"ש וקראת לשבת עונג כי שמי בקרבי אותיות ראובן באמצע התיבות וקראת לשבת עונג וגם עשיתי אותה מן רנ"ט מאמרים כמנין ראובן וטעם מספר הזה טעמא וכימוקא עמי ע"כ עושו גושי שושי לקנות הספר הזה הלא מצער היא העשי' לא ירבה והדל לא ימעיט כי זה הספר נוח לעליונים ונוח לתחתונים והקב"ה מסכים עם הקטנים מברך ה' הגדולי' עם הקטני' אבות ובני' ולמען יאריכו ימים ושנים ולהציל לכם ממלכיו' וגיהנם ויבנה בימינו תלפיות של שהכל עליו פונים . אמן :

ספר

עונג שבת

אשר אסף וליקט מספרי קבלה ומספרי מוסר ראשונים ואהרונים דיני ערב שבת ושבת ומוצאי שבת בסדר נפלא ה"ה הרב האלוף הקדוש מו"ה **ראובן הכהן** ולה"ה בעל **ילקוט ראובני** בהאלוף מו"ה ח א ש ק י כ"ץ זלה"ה חתן הגאון נשיא אלקים בישראל מו"ה א פ ר י ם זצ"ל איש לונטשיץ אב"ד ור"מ דק ק פ ר א ג בעהמ"ח ספל **כלי יקר** ועוד ספרים:

ויען כי כתבו כל ספרי מוסר וביחוד של"ה הקדוש ללמוד בשבת מספר הזוהר ומספרי קבלה להעלות נשמתו למדריגה עליונה ע"י סודות התורה ולאשר כי לאו כל אדם זוכה להבין ולהשכיל בהם וגם שיהי' כולם לאחדים בידו ע"כ אמרתי לזכות את אחב"י בס' הקדוש הזה ובו ימצא די יתענג בו כל רו"ח ונפש:

נדפס זה כמה פעמים ועתה הובא לביה"ד מהדש בהוצאות בית מסחר הספרים של הנגיד מו"ה **מאיר יהודה קטינא** מו"ס בעיר **חוסט**.

אדרעססע:

Majer Katina *Buchhandlung* M.-Huszt.

מונקאטש, בדפוס של השותפים **קאָהן עט קליין**
(אשר לפנים היי בשם בלייער עט קאָהן)
בשנת **תרנ"ח** לפ"ק.

Druck von Kohn et Klein, Munkács 1898.

דינים המדברים מן ערב שבת ובו ל"ד סעיפים: הוצאת שבת ובו ד' סעיפים:

א טוב לאדם שכל צרכי שבת יקנה אותו ביום הששי ולא ביום החמישי אם הוא בטוח שלא יחסר וכל מה שיקנה יאמר לכבוד שבת: (כנפי יונה סי' ז'):

ב טוב ארוחת ירק בשבת ואהבה שם עם אשתו ובני ביתו משור אבוס ושנאה בו שלא יאמר אקנה מעדני שבת ויודע שיתקוטט עם אשתו או עם אביו ואמו אשר עמו טוב פת חריבה ושלוה בו מבית מלא זבחי ריב אי בשבת וא' בי"ט זש"ה וכבדתו יכבד השבת שלא יריב: (ספר חסידים):

ג ושבחתי אני את השמחה דא חדותא ביומא דשבתא כו' אין טוב לאדם שיעמול תחת השמש כי אם לאכול ולשתו' ולשמוח לאחזאה חדוותא בגין דיהא ליה חולקא בעלמא דאתי והוא ילוונו בעמלו קב"ה יהך עמיה לאעלא ליה לעלמא דאתי. ד"א והוא ילונו בעמלו. בר נש דאכיל ושתי וחדי כל מה דאפיק למיכל ולמשתי הוא ילוונו להקב"ה בהלוואה ואיהו יהיב ליה כפלי כפלים (זוהר פקודי עמו' תכ"ח):

ד עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריו' והא דאמרינן פ"ב דבילה בהוצאת שבת אם פוחת פוחתין לו הייני בשלו: (תוס' פסחי' דף קי"ג ע"א) (ועיין לקמן ל"ב):

רחיצת מים המין בערב שבת ובו ד' סעיפים

א ידוע כי הרע הגמור שאין בהם טוב כלל הם ג' קליפות חיצונות רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת אבל נוגה הרביעי' לא נתברר לגמרי ולכן נשארה בבחינה לבנה ועזר אל הקדושי' ומברר מעט מעט ונעשה גוף גמור כי הם רפ"ח כלי' שבורי' של רפ"ח נצוצות אשר נשארו ונברר קליפו' נוגה ולכן נקרא נוגה אילנא דמותא כנזכר בתיקוני' דף י"ו. ומה שנתדבק נוגה אל הקדושה חוזר להיות תוספ' שבת גמור טוב משא"כ בחול כנזכר בפי' ויקהל בזוהר והנה בכל ערב שבת כאשר רוצה קליפו' נוגה לעלו' בקדושה אזי ג' קליפו' אחרות אומרי' לה ג"כ אנחנו יחד נעלה עמך ולמה נגרע ממך ואז היא נותנת להם יד ומחזקת אותם ואומרת להם התדבקו עמי ונעלה יחד כשהיא עולה עם חברותי' אז [illegible] מתחת כסא הכבוד

ומוחלת

ומוחצת ראשם של ג' קליפות שדבקו עם קליפת נוגה ומפריד אותם ממנה ויורדי' ונופלי' עד נוקבא דתהומא רבה ושם גנזי' וסוגרים עליהם פי תהום כדי שלא יצאו לחוץ ביום השבת ונוגה לבדו נשאר בקדוש' וזהו סוד רחיצת מים חמין בשבת שצריך לכוין בסוד שלהב"ת י"ה מי שממשיך עליו הקליפו' גורמי' לו שמשכח תלמודו מפני שמחשכי' עיני השכל. ג' קליפו' הנ"ל מקבלים מנוגה ומפתי' אותה שיגנוב מן הקדוש' ויתן להם ואז הם מטמאין כל חילוכים שבעולם ושולטי' בעולם. (טוב הארץ):

ב טעם מים חמין בע"ש מה שכ' הזוהר דשלהובא עולה בע"ש מגיהנם עם נפשו' רשעי' הנכנסי' לגן עדן ויכוין אז בנגיבת רגליו אחר הרחיצה ומשים מנעלים בשם סנדלפון כי נעשית סנדל לרגל השכינה ערב שבת כשמקשטת עצמ' לזיווג ליל שבת ואחר רחיצתה מנחת לסנדלפון ברגליה לכנוס לפרגוד לזיוג. אחר שירחץ האדם רגלו ע"ש בחמין כאמור ילבש בגדי' הטובי' ויצא השדה להקביל שבת ויאמר לכה דודי נצא השדה. (כנפי יונה ח"א סי' ל"ו):

ג כד עאל שבתא אצטרכו עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משימושי' דחול מ"ט בגין דבחול רוחא אזלא ושטיא ושרא על רישא דעמא. וכדין בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה ולאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוח עלאה קדישא: (זוהר ויקהל עמוד)

ד ישראל יש לו צלם אלהים אך בצלם יתהלך איש וכל ימי השבוע נחשך מכח רוח מסאבא דשריא עליו ובפניו נחקק ונרמז שם הגדול שם הוי"ה. וברחיצת פניו בשתי ידים מסיר הרוח ההוא: (מקובלים)

נטילת צפרנים בערב שבת ובו ג' סעיפים:

א בענין סוד נטילת צפרני'. כתב בספר המוסר פ"ד וז"ל כיצד יקצצם יתחיל בקמיצה ומדלג האמה ונוטל האצבע ומדלג האגודל ונוטל הזרת. ואח"כ האמה. ואח"כ האגודל. כי אם נוטלן בזו אחר זו יהי' שכחן עד מאד. ואם יתחיל באמה יקבור את בניו. ואם יתחיל בזרת יוצא עליו שם רע ויתקיים עליו. וה"מ ביד שמאל אבל ביד ימין יתחיל בגודל ויסיים בקמיצה (שני לוחות הברית עמק הברכה עמוד קל"א): (עין מעשה רב סי' ל"ח)

ב ביום החמישי יקלוץ לפורני רגליו וביום ו' לפורני ידיו ולא יקללם ביום אחד: (מגיד משרים)

ג שורפן חסיד דליכא למיחש שמא יתגלו ובערוך פי' שריפת הצפורן מזקת לאדם וכן כל דבר הבא מן האדם כדאמר בפ' כלל גדול גבי דם נדה איידי דהלשא לה מלכא לשונרא ולכך הוא חסיד שמחמיר לשורפן אע"פ שמזיק לו: (תוס' נדה דף י"ז)

להוסיף מחול אל הקדש ובו ו' סעיפים

א ויכלו הוא עדות כו' ובשב"ל שידע הקב"ה שרוב בני אדם לא יכוונו בעדותם וסטרא אחרא יקטרג עליהם עשה שישראל יהיו מוסיפין מחול על הקדש ובדא אית להו כייחא: (גלי רזיא)

ב מאחר שחטא האדם ההנהגה של כל ימי החול תחת מטטרו"ן רק שבת לבד מנהיג הקב"ה. ואם לא היה האדם חוטא היה שובת רק שבת א' אבל מאחר שחטא צריך עוד יום אחר מששה ימים וצריך לשמור שני שבתו': (ראשי' חכמה שער הקדוש')

ג תדע שהשבת יוצא מן השביעי' של ימי המעשה בזה האופן כל יום הוא כ"ד שעות כשתוציא כ"א שהן ג' שביעי' נמצא ג' שעות הם קודש כי כל שביעי הוא קדש ונשאר ג' שעות חול מן הקודש ועוד תוציא מן ג' שעות השביעי' של חלקי השעות א' נמצא עוד ו' שעות הרי לפניך כל יום ד' שעות קדש. א"כ בששה ימים נשאר קדש ע"י שביעי' כ"ד שעות וזהו שבת. ובדא כייחא לסטרא אחרא שיתוספו מחול על הקדש כו' וכנגד ו' פעמי' אור במעשה בראשית וכו' ודא הוא דארז"ל מתנה טובה יש לי בתוך גנזי ושבת שמה וגנזו אלו ו' ימי בראשית וכו': (גלי רזיא)

ד ויקדש אותו. דמוסיף עליו מוסיפין לו אם נשמתו בגיהנם ביום ו' בעת שהי' רגיל לשבות בלותו שעה מוליאי' אותו מגיהנם ואם הוסיף לאחר מאחרין אותו שלא להכניסו: (ספר החנין)

ה בערב שבת בכניסת כלה היה משתה לבן לנשואי לאה שמדוגה לו ליעקב בליל שבת וסי' לדבר משת"ה בגי' שב"ת גדו"ל וכן דבר בעתו מה טוב בגימטריא שב"ת גדו"ל. מכאן שמכו חכמים לפסוק למי שיושב בסעודה וקידש עליו היום וספיר מקרי גדול. גם במעלי שבתא שהוא ראשית גדולתם וכן הב"ו ליהו"ה בכ"י אלי"ם בגי' יעק"ב. הב"ו ליהו"ה כבו"ד וע"ז בגי' קמ"ח. הב"ו ליהו"ה כבו"ד שמ"ו בגי' ז"ח

עונג ערב שבת

ז"ת חית גימ' ג"כ אד"ם דויד משי"ח. ומספר שלמתן של ג' הבו בגי' משת"ה עם שני נוספי' לא"ה ותבונ"ה. נשאר ג' למדי"ן של הבו לי"י גם ו' מן וע"ז גי' ל"ו כמספר א"ל א"ל אדנ"י. ולפי שסביב רשעי' יתהלכון כתיב ביה הגם "לכבוש" את" המלכה" ס"ת משת"ה. ומה תקנתי' "עמי "בבית ר"ת ע"ב שהקדוש' נגלית אליה: (כנפי יונה סי' י"ג):

ך מעשה בחסיד א' שנכנס לגדור שדהו בא שבת ופסק מלגדור שדהו ועשה לו הקב"ה נס ועלתה לו אילן צלף וממנו היה פרנסו ופרנסת אנשי ביתו וקשה מה התפארו' שפסק מלגדור שדהו כשבא שבת. וכי לא היי' אדם שמר שבת כמו הוא אלא הענין כך הוא. האדם המגולגל אם יעשה כל המצות שבעולם ולא יתקן החטא ההוא שעשה ויקיים אותו המצוה שפגם מחוייב הוא להתגלגל עד שיתקן העיוות שנא' והשיב את הגזילה אשר גזל ואם לאו הכי לא יהיה לו כפרה עולמי'. וכן היה הענין אצל החסיד הזה שהיה גלגול לצלפחד בן חפר שחילל השבת והוא היה המקושש ונתקן ע"י החסיד הזה שבא העת להביא לידי נסיון שיתוקן ע"י נסיון הזה וכו' וכן הסוד אצל יוסף הצדיק שהוא גלגול יצחק וצד שמאל של אדה"ר וכשגבר החסיד על יצה"ר ושמר השבת ומקודש שבת אמיתו ועכשיו היה לו פרנסתו שלא יהיה עני חשוב כמת. ואילן צלף מרומז בשמו צל"ף ח"ד הוא צלפחד והמבין יבין: (עמק המלך דף ע"ה ע"ג)

שנים מקרא ואחד תרגום ובו ה סעיפים:

א דע שיש ג' קליפות סביב הקדושה והרביעי היא נוגה פעמים היא קדושה פעמי' חוזרה לקליפה ונעשו ד' קליפות וכתיב ונוגה לו סביב שהוא סביב הקדושה והגרי' הם מקבלי' מזה הקליפה שלפעמי' נוטה אל הקדושה ופעמים לטומאה ואונקלס הגר שהיה מבחינת נוגה רצה לתקן אותו ועשה תרגום שהוא ממדתו לכלול אותו בקדושה לפיכך ביום ו' שמתחיל לעלות לקדושה ראוי לקרות הפרשה שנים מקרא וא' תרגום ולא ביום ה' וגם ביום השבת וכיון שרואי' הקליפות אחרות ביום ו' שעלתה קליפת נוגה לקדושה רוצים גם הם לעלות לקדושה ונכנס שבת ומפילת לעומקא דתהומא רבא כמבואר בזוהר ח"ם במזמור של שבת בפרוח רשעי' כמו עשב ויציצו כל פועלי און פי'

פי' שהם מתחלקי' נוגה לקדושה והם לטומאה: (כנפי יונה מ"ג) סי' ז') עיין לעיל סי' א' ה'):

ב שבעה דברי' צוה רבינו הקדוש לבניו. שלא של ירא"ת חטא וד' של דרך ארץ ג' של יראת חטא אל תישן על מטתך קודם שתקרא ק"ש ואל תאכל בשבת עד שתקרא שנים מקרא וא' תרגום וכו': (מכילתא פי' בא על הפי' והיה כי יאמרו עליכם):

ג אם התחיל לקרות שנים מקרא ואחד תרגום בע"ש אע"פ שלא יגמור כולו בע"ש הואיל והתחיל בערב שבת אין בכך כלום מותר לגמרה בשבת: (מגיד משרים)

ד ויקרא האדם שמו"ת ר"ת שנים מקרא ואחד תרגום כיון שהוא קורא שמו"ת נקרא אדם כי ע"י קריאת שנים מקרא וא' תרגום בא לו נשמה יתירה ומבואר ליודעי חן כי בע"ש מחלות ואילך מתחיל להתנוצץ כלולי' קדושת שבת עד מ"ש ויש ל"א שעות עם השעה א' שמוסיפין מחול על הקודש במו"ש כמבואר בזוהר ויקהל שע"א וסימן חסד א"ל כל היום: (מקובלים)

ה זולל וסובא יש בקליפו' נוג"ה בעורף אשר נקרא זולל. ולפעמי' יהיה נכללת בקדושה ותקינו ע"ד שנים מקרא ואחד תרגום: (זר זהב אות ז')

ללבוש בגדי שבת ובו ז' סעיפים

א קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדי' למה הבגדים אלא שהם כבודו של אדם וכן בן סירא אומר הדר אלהים בני אדם הדר בני אדם כסותו וכן מלינו ברות המואביה שאמרה לה נעמי ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך. וכי תעלה על דעתך שהיתה דעתה להלוך ערומה אלא אלו שמלותיך מיוחדת של שבת כי מי שיש לו בגדי' להחליף יחליף ומי שאין לו להחליף יחליף עכ"פ החלוק וכו': (מלאתי בשם מ' תנחומא)

ב ש"ע נהורין הם בקדושה וכן ש"ע נהורין בקליפה וזהו סוד ושעש"ע יונק על חור פתן וגו' ובקדושה יש תמני' אתוון הוי"ה אדנ"י נעשה חשמ"ל וחשמ"ל בגי' מלבו"ש ומקיף לקדושה ואין כח לחילוני' לדבקה בה וכו' וז"ש המברך את עמו ישראל בשלו"ם אותיו' מלבו"ש ויש הבדל רב בין מלבוש השבת שהוא חשמ"ל מעולם האצילות בסוד הפורש סכת שלום: (כנפי יונה)

ג המתלבש בבגדי לבן מעביר ממנו הקליפה רוח מסאבא מסאב"א כמבין ד"ק וזהו סוד הקב"ה מד"ק ד"ק עם הצדיקים ואם אי אפשר ילבש גוונים אחרים חוץ אדום שחור וזהו סוד לא תבערו א"ש בכל מושבותיכם. כי הם רומזים לקליפות וסוד ה' בא"ש נשפט ומי שיש בידו יכולת ועובר ח"ו כת"ב כי הלא א"ש ומלא' קולים: (מקובלים)

ד דע כי יש סוד גדול בלבישת בגדי פשתן שכל כפטר שלבש בגדי פשתן אפי' כפטר בח"ל כל קטיגור נהפך לסניגור. וסגולות לבישת בגדי פשתן בלא לבוש אחר ואפי' תינוק שאביו מוחזק שמתו לו בנים הרבה ע"י לילית או רוח רעה תינוק זה בטוח מכל אלו בסגולו' לבישו' בגדי הללו וסגולו' בגדי פשתן לבדו ולא מין אחר עמו אפי' חוט אחד פוסל בו. ופרעה השיג בחכמתו סגולו' הבגדי' ולכן היה מלובש כלו בגדי פשתן לבן ובהם היה מתגאה בפני חכמיו וגדוליו ואמר להם כי הוא אלוה. והמופת שכל חרטומיו וחכמיו לא היי יכולי' לשלוט ברוב כשפיהם וגם יוסף השיג זה הסוד ברוח הקודש וידע שהלובש בגדי פשתן לבן אינו שולט בו לא עין הרע ולא רוח רעה ולא שום מיני כישוף ודע כי אין מסוכן בעולם כמו כ"ג ביום כפורי' שהיה נכנס לפני ולפנים במקום שאין רשות לשום מלאך ושרף לכנוס לשם. וכדי שלא יתקנאו עליו קנאה נתן לו הקב"ה עלה טובה שילבש בבגד פשתן לבן שהקטיגור נעשה סניגור ולזה השיג יוסף סוד גדול זה. ופרעה הרשע לרוב דאגה לבו כראות ליוסף לבש בגדי שש שם רביד זהב על צוארו. כדי לבטל סגולו' לבישת בגדים. וז"ש וישם רביד הזהב על צוארו ויוסף לא חשש לענין הרביד לפי שעה כדי להראות לפרעה שלא השיג הסוד אמנם כשהלך לביתו הפשיט מעליו וכל זה כדי להעלים מפרעה: (חסד אברהם נהר כ"ד)

ה טוב מאד שמלבושי שבת אין גם אחד מהם שיהא עליו בימי החול כלל ואפי' החלוק של שבת אין ללבשו בימי החול. וכשיתלבש ערב שבת להחלוק של שבת יכוין בזה השם זהריאל שהוא סוד שם החלוק עליון וכו' ויש בפרקי היכלו' שהוא מועיל מאד אל הקדושה להמשיכה על האדם בין בחול בין בשבת. אין טוב לאדם שילבש שתי מלבושי' בבת אחת והעושה כן קשה לשכחה אלא ילבש אותם בזה אחר זה ואין להקפיד אם ילבש בחורף בגד ארגמן ויכולא בו תחת המלבוש הלבן העליון מפני הלכה רק שיהיה ארבעה בגדי לבן כנגד אותיות

שם

שם הגדול שהם לבושי עולם הבריאה ושאן כינהו תחתון עליון והאזור והחלוק . וכאמר במקירו' כי כפי גוון המלבושים שאדם לובש בשבת בעה"ז כן ממש יתלבש אחר פטירתו בימי שבת תמיד : (ככפי יונה סי' ז')

ו ויברך אלהים את יום השביעי . ברכו בעטיפה אין לו במה להתעטף מחליף . אין לו במה להחליף ישלשל בגדו : (רבה פ' ברא׳שית)

ז מי שרולה להמשיך עליו רוחניותו של שבתאי שהוא כוכב המשמש ביום שבת יש לו למעט באכילת בשר ובשאר כל המאכלי' ושימנע מתשמיש המטה וילבוש בגדים שחורים ויעשה תמונת אריה של נחשת והשעה לשבתאי והמזל נגדי וישחוט על אותו תמונה חתול שחור ואז יתקרב אליו לעבוד עבודתו ויגיד לו עתידו' ע"כ . והנה זה מחכמת התורה העולה על חכמה הכיכבים ומזלו' שלותה אותנו במלות שבת אשר כוכב שלו שבתאי שנעשה בהיפוך מכל זה החכמה אסרה אכילת בשר ביום שבת ולמעט במאכלי' ואני כלנוויכו שנתענג ביום השבת לאכול בשר ולשתות יין וכל דבר בערב לנו שנאמר וקראת לשבת עונג . החכמה הזאת אסרה תשמיש והנה עיקר עונה בשבה שנאמר אשר פריו יתן בעתו . החכמה הזאת יתלבים שחורים ואנו כלבש ביום השבת בגדי לבעוכים שנאמר וכבדתו מעשות דרכיך הם המלבושים וכבדתו וכו' : (רבינו בחיי פ' שופטים בשם ספר ידיעת הכיכבים)

שלא לשתות מים בערב שבת ובו סעיף א' :

א כל השותה מים בע"ש בין השמשות הרי זה גוזל את המתים . וכוונו בזה לקבוע בנפש אמונה שיש לרשעי ישראל מנוחה בגיהנם בשבת וכשהם יוצאי' בערב שבת הם שותים ורוחצים ומלטננים במים עד שהשותה מים באותו שעה הולרכו לומר שהוא גוזל אותם מהם ועשו השותה מהם גזלן ומחוסר אמונה . ומטעם זה אין אנו אומרים בערבית של שבת והוא רחום מפני שלשה מלאכים משחית אף והימה שהם ממונים על הרשעי' ביסורי גיהנם אין רשות בשבת . וכדי לקבוע בלב שהרשעי' יש להם מנוחה בשבת ואין אותם ממונים שולטים עליהם בשבת ושלשתם רמוזים בפסוק והוא רחום . ומדרש הזה לא ידעתי היכן הוא אבל שמעתי כי נמלא לרבותינו ז"ל בספר הנקרא מסכת גן עדן או פרקי ג"ע . כענין פרקי היכלו' ופרקי דרך ארץ .

וכן

עונג ערב שבת

וכן כתוב שם בנוסח אחר כל השותה מים בין מנחה למעריב תוך שנה שמת לו מת הרי זה גוזל את מתיו . ושם מפרש הטעם באותה פרקי' לפי שהמתים יוצאים בשבת ושותים מים מן הנהר היוצא מעדן ולכך אין ראוי לגזול את מתיו אבל לאחר שנה קיבל את דינו כבר : (בח"י יתרו)

לומר מזמור שיר ליום השבת ובו ד סעיפים :

א מזמור שיר ליום השבת . ליום ששבת מן מלאכתו' וכו' רבי יהודה אמר הקב"ה שמר שבת בעליונים ואדם שמר בתחתונים :
(שוחר טוב סי' צ')

ב טוב איש חונן ומלוה . טוב איש זה שבת דכתיב טוב להודות לה' :
(זוהר פי' נח)

ג מזמור שיר ליום השבת טוב להודו' לה' ולזמר לשמך עליון טוב להודו' לה' בארץ בתוך בני אדם ולזמר לשמך עליון בשמי מרו' בתוך מלאכי השרת (אותיו' ר"ע דף קע"ג)

ד ויצא קין מלפני ה' . יצא שמח פגע בו אדם הראשון . א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי א"ל וכך כחה של תשובה באותו שעה אמר מזמור שיר ליום השבת א"ר לוי המזמור הזה אדה"ר אמרו : (רבה פי' לו ע"ל)

מזמור שיר ליום השבת בסעיף לאל אשר שבת שם סי' ק"ז וסי' קל"ז ובספר חסידים איתא משה רע"ה אמרו :

סליק ערב שבת :

דינים המדברים מליל שבת בערבית ויש בו ד' סעיפים :

ברכו :

א תחילת התפילה של ברכו יאמר בחדוה ובנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך את ה' דייק בגין למפתח לה בברכה ואסור לעמא קדישא למפתח בדינא . כגון והוא רחום יכפר עון וכו' בגין דאתפרשו מרזא דסטרא אחרא וכל מארי דדינא אתפרשן ואתעברו מיניה . ומאן דאתער הא לתתא גרים לאתערא הכי לעילא וכו' בהאי ברכאן שראן ישראל לברכא קלא אזלי בכולא רקיעא ומתקדשן בקדושה דמעלי שבתא זכאין אינון עמא קדישא דאינון מברכי ומקדשי לתתא

בגין

בגין דיתברכון ויתקדשון לעילא כמה משריין עילאין קדישין עכ"ל: (זוהר)

אתה קדשת

ב ואין י"ט מכין לשבת. דקרא משמע ביום הששי שהיה יורד המן ואמר במדרש דדרשינן שלא ירד המן לישראל בשבתו' ובי"ט. ויש מדרשו' חלוקי' דדרשינן ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן ובאתה קדשת. וקדשתו מכל הזמנים משמע דיירד מן בי"ט ולפ"ז צריך לומר הששי משמע המבורר דהיינו חול דהיינו כמו הירך המיומני שבירך: (תוס' עירובין)

ופרוש עלינו

ג ת"ח כד אתקדש יומא במעלי' דשבתא סכת שלום שריא עליה ומתפרש בעלמא מאן סכת שלום דא שבתא וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבא כלהו טמירין ועאלין בעינא דרחיא דנוקבא דתהומא רבא דהא כיון דאיתער קדושתא על עלמא רוח מסאבא לא איתער בהדיה ודא ערק מקמיה דא וכדין עלמא בנטירו עילאה ולא בעינן לצלאה על נטירו כגון שומר עמו ישראל לעד דהא ביומא דחול איתתקן ועלמא בעי נטירא אבל בשבת סכת שלם אתפרש עלמא ואנטר בכל סטרין ואפי' חייבי דגיהנם נטירין איכון וכלא בשלימו אשתכח עילאין ותתאין בג"כ בקדושא דיומא מברכים הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים אמאי ירושלים אלא דא היא מדורא דההוא סכה ובעינא לזמנא לההוא סוכה דיתפרש עלנא ולמשרי עמנא כאימא דשריי' על בנין ובגין דא לא דחלין מכל סטרין ועל דא הפורש סכת שלום: (זוהר ברא"שי' עמוד קכ"ט)

שלא לדבר בברכה א מעין שבעה

ד איתא במדרש פעם א' כפטר רב א' וכתראה לתלמיד בחלום וראה התלמיד שהיה לו כתם על מלחו א"ל מפני מה אירע לך כך א"ל מפני שלא היה כזהר מלדבר בברכה א' מעין שבע וכשהחזן אומר קדיש ושלא היה כזהר לגלא לפרכיו:
(מטה משה סי' ת"ח)

מלאכים מלוים האדם ובו ג סעיפים

א מזל לדק משמש בשעה אחרונה של ערב שבת ומלאך שלו לדיקיא"ל שמו

שמו וזה מלאך טוב ומאדים משמש בשעה ראשונה שבליל שביעי ומלאך שלו שמאל שמו וזהו מלאך רע וכמלא שנכנסים פוגעים זה בזה זה נכנס בהכנסת שבת וזה יוצא ונכנסים מלוין לו לאדם עד ביתו ואלינו במדרשו של רשב״י ע״ה כשאדם בא מבית הכנסת בערב שבת באים עמו מלאכי״ מלאך זה ומלאך זה ושכינה על כולם כאם על בנים ובאותה שעה יפול מצדך וגו׳ רק בעיניך וגו׳ כי אתה ה׳ מחסי וגו׳ לא תאנה אליך רעה וגו׳ וכל זה כשאדם בא לביתו ומקבל אושפיז בשמחה וכשהשכינה והמלאכים רואים נר דלוק ושלחן ערוך ואים ואשתו בשמחה שכינה אומרת זה שלי הוא ישראל אשר בך אתפאר ואם לא שכינה הולכת ומלאכים עמה וילה״ר בא וחיילין עמו ומתחברים עמהם ואומר זה שלי הוא ומן חילי הוא מיד רוח הטומאה שורה עליו ומתחלק יו״ד מן האים וה״א מן האשה ונשארים אש ואש ואילו נקרא טמא ועל זה אמר הכתוב אל תתאו למטעמותיו של רע עין ושלחנו מלא קיא צואה עד כאן : (מטה משה בשם רבי מאיר כוכב)

ב לעשה לו עזר כנגדו בליל שבת אושפין לבר נש תרי מלאכים דא יצ״ט ודא יצה״ר אי זכי בר נש יצ״ט מברך לבעל הבית ולאינתתיה ולכל דיליה ויצה״ר עזיר ליה בעל כרחו ועונה אמן ואי לאו איהו כנגדו וצ״ט ליה ולכל דיליה ובג״ד אתקרי לוט דאייתי לווטין על ההוא בר נש ועל ביתיה ועייל קטטה בביתיה הה״ד ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביניכו : (מדרש הנעלם דף מ׳ ע״ב)

ג בערב שבת באים עם האדם ג׳ מלאכים מעולם היצירה אחד ממחנה מיכאל שהוא נגד מדת חסד אברהם אחד ממחנה גבריאל שהוא נגד מדת פחד יצחק. וא׳ ממחנה אוריאל נגד ת״ת ישראל ולכן צריך לבקש בע״ש אחר ג׳ בדי הדס כשר להיות כסא לג׳ מלאכים הנ״ל הבאים ללות נפש יתירה ובראות הנפש היתירה שג׳ מלאכים מלאו מקום נחול עליו וממתינים לה עד מוצאי שבת ללותי אז היא להלה ושמחה וכו׳ :

(חסד אברהם) (ע״ל הבדלה ס׳ קס״ז)

נשמה יתירה ובו י״א סעיפים

א בההוא נשמה יתירה בבר נש נשכח כל עציבו ונימתא וההוא רוחא נחית תחילה לג״ע ואח״כ שרא על עמא קדישא וע״ד כתיב ושמרו בני

בני ישראל א"ת השבת לרבות ההוא רוחא דצריך לנטרא ליה הואיל וקיימא עמיה דבר נש: (זוהר ויקהל עמוד שס"ח (ע"ל סי' ק"ט)

ב בהיכל אהבה. שס"ה מלאכים כמנין ימות החמה ממונים לשמח העולם בערב שבת כאשר הנשמה ניתוספי' על ישראל ומעבירים מכל ישראל כל דאגה ואנחה וכל עצבות ומשמחים אותו בשמחה ואלו היו משמחי העולם ומעבירים הדין מיוסדי גיהנם וכל מלאכים ההם בעלי שמחה: (פרדס היכל אהבה)

ג ושמחתם לפני ה' אלהיכם וכתיב ושמחתם לפני ה' בההוא יומא דשבתא אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא מכל עלמא בגין דאיהו יומא דהילולא דמלכא דנשמתין איתוספת כגונא דעלמא דאתי: (זוהר אמור עמוד קפ"ג) (עיין לקמן סי' ט')

ד נשמו' יתירו' הבאים בשבת יש באים מצד הבל ונרמז במזמור "הבו "לה' "בני אלים "השתחו "לה' "בהדרת קודש ויש באים מצד קין ונרמז "קולם "יבאו "נהרות. "כאוה "קדם "ה' (כוונת אר"י דף י') (הבו לה' בני אלי" ע"ל סי' ע"ו)

ה קודם חטא העגל היה לכל א' מישראל נשמה יתירה בכל יום ולאחר חטא העגל ניטלה מהם ולא ירדה להם כי אם בשבת וי"ט: (כונת אר"י)

ו ביה בליליא מתברכת מטרוניתא וכלהו חקל תפוחין ומתברכת פתורא דבר נש ונשמתא איתוספת וההוא לילא חדוה דמטרוניתא:

עוד שם משום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא יהבין ליה לבר נש נשמתא אחרא נשמתא עילאה נשמתא דכל שלימו בה כדוגמא דעלמא דאתי: (זהר)

ז הקדמה מעולה ידוע שמכח חטא אדה"ר נפלו ניצוצי הקדושה אל העשייה בין הקליפות לתוך צומח דומם חי מדבר לזה אמר אין לך עשב למטה שאין לו מזל למעלה הוא הניצוץ הקדוש המופיע עליו וזהו כי על כל מוצא פי' ה' וגו' שהאדם צריך ע"י אכילתו העשבי' או הבהמות להוציא ממנו ניצוצי הקדושה. והנה בשבת ימי המעשה אין לנשמה יתירה שום תיקון בבהמה שאוכל שאין התיקון מגיע אלא עד עולם העשיה ונשמתו עולה עד למעלה בבריאה ונשמת דחול נהנית מניצוץ הקדוש שבתוך המאכל אבל אין יכול לתקן נשמת שבת בזה אבל בשבת נשמה יתירה יורדת מעולם דאצילות דהיינו ממלכות האצילו' שנהנית מעינוגי שבת. ועם כל זה יש לה זכות ותיקו' אור וחלק

בבהמה

בבהמה שנס היא כהנית מנילון הקדוש שבתוך המאכל וכו'. ולכן כל אדם יכוין באכילתו מעלה הנלילות ומדבק בנשמתו וזה יועיל וזה סוד שהעו"ה הי"ז יודע היאך ממתיקין את התורמסין ואת החרדל וק"ל וזהו ביאור הגמרא שמאי כל בהמה כאה שראה אמר זו לשבת כי ב"ש הי' מסטרא דגבורה. עיין זוהר פ' פנחס עמוד רכ"ג לפיכך כשראה בבהמה איזה מעלה ואיזה תוס' אור הכינה לשבת שתהנה נשמה יתירה ממנו אבל הלל כל יום היה יוכל לעלות אל אלילוי אמר ברוך ה' יום יום לפי שהי' מסטרא דחסד וחסד אל כל היום. ובכל יום מעין ברכותיו נתן כי בקל היה יכול לתקן הנילולות אף בוי ימי המעשה לזה דייק מד"ה אחרת היתה בו (כי זה מדת החס"ד וזה מדת הגבורה) וזה הענין שבאו כל הבהמות לשלמה המלך ופשטו לואדם לשחיטה. ששלמה היה יודע אותן תקונים וידבר על העצים ועל האבנים: (מקובלים)

ח סוד "ביומו "תתן "שכרו ר"ת שב"ת פי' כי ביום השבת נותני' שכרו ממה שלמד בימי החול וממה שעסק בתורה ומצות שנותנים לו הארה גדולה לנשמתו וכו': (מקובלי')

ט שבת ויכפש וי נפש ולא כאמר וי רוח וי נשמה אלא נפש בעולם עשייה שהוא סמוכה לקליפה וכשחוזר הנפש יש לה לער משום שסמוכה לקליפה משא"כ ברוח ונשמה: (כוונת אר"י דף י')

י ועתה אמרתי לגלות לך סוד "ביומו "תתן "שכרו ר"ת שבת כי כל המצות שאדם עושה באמצע שבוע או אם קורא בתורה הרבה אזי יש לו אפי' בחול תוס' קדושה מה שיוכל ע"ה להשיג בשבת כי הת"ה בימי החול יש לו הנפש שיש לע"ה בשבת וזהו "ביומו "תתן "שכרו ואפי' בחול יש לו רוח קדושה כו': (כוונת האר"י דף ע')

יא לענג השבת בכל מיני תענוג ולטעום מכל המיני' והמענג גורם לשכינה לקבל מכל המאורו' ואדם שהוסיף מוסיפין לו בממונו ובנשמה יתירה ואם ח"ו גירע גורעי' ממנו נשמה יתירה ואם הוא עשיר עשרו נסתלקת ממנו: (קבלת האר"י)

שלחן מטה ונר בשבת ובו ח סעיפים.

א היה אחת ליהנות קימו"אל שמיה תחת היה זאת די שרפים ממונים לעיין על אותן שומרי שבת. היכל א' נקרא עונג והטעם כי בשבת בזיקים הזה ומסדרי' כל בלאכות של בני ישראל השומרים שבת

ונקראים

זנקראים בני היכל המלך. ואלף אלפי אלפים ממונים עומדים שם על השלחנות וכל העומדים עליהם עומדים ומברכים אותם וכל אותם אלף אלפי אלפים עונין אמן: (פרדס דף קפ"א עמוד ד')

ב אחר חד מקרי עונג אשגח בכל פתורא דשבתא האיך מענגין ליה ומברכין ליה ומאי ברכה ברכין אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וכלא אמרו אז תקרא וה' יענה השוע ויאמר הנני. אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמיח וכלא אמרו הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' כו' וכד פתורא דבר נש לא היא בעונג אז כולהו עיילין לי' להוא אחר דאקרי נג"ע היפך ענג. ולכן פתחין ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו יכקש נושה לכל אשר לו ויבוזו זרים יגיעו כו' אל יהי לו מושך חסד וכו': (זוהר פקודי ע' תכ"ג וע' ת"פ)

ג בשבת כתיב לדרתם חסר מלשון דירה להורות כשנכנס שבת השכינה באה ורואה אם ערך ביתו בשלחן ומטה וכר אומרת השכינה זו היא דירתי ואם לאו אז אומרת אין זו דירה של ישראל: [זוהר]

ד בשבת יהיה שלחנו ערוך ומטה מוצעת וכר דלוק שלחן רומז בבנים אשר נערכה ברחמי' ומטה רומז בבני' כענין הכותן מטתו בין לפון לדרום וכענין כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד. וכר דלוק הוא נר מזרח רמז בבנים ודולק עם נר מערב הוא בנים ועוד היה להדליק ב' נרות כנגד מזרח ומערבי אלא שקרוב הדבר שיש לחוש לשניו' הם זוגות אלא בג' נרות אין שטן ואין פגע רע כי ג' רואים ואינם ניזוקין ואז הולך ומתפלל והקב"ה מעלה לפניו ומלאך ה' לצבאות יולה ומלוה אותו לביתו ורואה שלחנו ומטתו ונרות מתוקני' ועונים שניהם ואומרים יי"ר שגם בשבת הבאה יהי' כן. ויזהר שלא יחלוק ולא יכעוס רק יהיה פניו שוחקי' ואם לא יעשה כן ויחלוק עם אשתו ילא שכרו בהפסדו ודמו בראשו כי אין בעולם חטא כחטאו שהביא וקלקל למעלה בחלקו אוי לו ואוי לדרים עמו כי ילכדו בעונו (ספר הקנה)

ה נגד ב' שרפי' ב' נרו' לשבת דכתיב כי מלאכיו יצוה לך וסמיך ליה מזמור שיר ליום השבת וסיככים עליו באבר כנף א' למעלה וא' למטה דכתיב בהלו נרו עלי ראשי וכתיב נר לרגלי דבריך השרפים כשהם רואים הנרו' ערוכו' וסוככי' אותם בכנפיהם שלא יזיקוהו המזיקי' שנים מלוים אותו שנא' "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך" ר"ח

ר"ת כמ"ל לב"ד לכן מסמיך ליום השבת שלא ילך שביביו כי אש כמ"ל לב"ד זהו תחום שבת ושרפי' כוהמי' כאריה ק' ק' ק' קדוש בעליוני' קדוש בתחתוני' קדוש בכל העולמו': (סודי רזא)

ו מצאתי כתוב בחיי פ' יתרו. ראויה האשה להתפלל להקב"ה בשעת הדלקת נרות של שבת שהיא מצוה מוטלת עליה שיתן לה בנים מאירי' בתורה כי התפלה יותר נשמעת בשעת עשיית המצוה. ובזכו' נר שבת תזכה לבנים בעלי תורה שנקראת נר שנא' כי נר מצוה ותורה אור. וכך דרשו רז"ל מאן דרגיל בשרגא הויין ליה בנים זכרי' ת"ח עכ"ל. ואני קבלתי שתקרא האשה בזאת הפטרה של ר"ה של חנה עד וירם קרן משיחו: (לוחו' הברי' דף קל"ב ע"ב)

ז נר של שבת לנשי עמא קדישא אתיהבת לאדלקא וחברייא אמרו דאיהי כבת בוצינא דעלמא ואחשיכת ליה ושפיר. אבל רזא דמלה האי סכת שלו' מטרוניתא דעלמא איהי ונשמתין דאינון בוצינין עילאין בה שריין וע"ד אתתא בעי לאדלקא דהא בדוכתא מתאחדי' ועבדת עובדא ואתתא בעי בחדותא ורעותא דלבא לאדלקא בוצינא קדישא למזכי לבנין קדישין דיהון בוציכין דעלמא באורייתא ובדחילתא ויסגין שלמא בעלמא ויהיבא לבעלא אורכא דחיין בג"כ בעי לאזדהרא עכ"ל: (זוהר ברא"י עמוד ק"ל)

ח צריך אדם לעשו' בשבת שינוי מעשה שינוי מקו' שינוי השם. שינוי השם בשבוע הוא חול ובשבת קודש. שינוי מקום נר דלוק ושלחן ומטה. שינוי מעשה לשבות ממלאכה ובזה לא יהיה רשות למקטרג ועליהם אמר והזר הקרב יומת: (מקובלי') (די' סעודת בשבת עיין לקמן)

קידוש ובו יח סעיפים

א אמר ר' יצחק לרבי יהודה כתיב זכור את יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין אמאי על היין א"ל בגין חדותא דאורייתא הוא והאי יין חדי למלכא והאי יין מעטרה לה למלכא בעטרה הה"ד צאינה וראינה בנו' ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ותנינן בכלא בעי ב"כ לאחזאי' עובדא דלא אשתכח קידוש אלא ביין כד"א כי טובי' דודיך מיין מאינון טבאן בזכירה דודיך מיין ועל דא קידוש של שבת ביין: (זוהר פ' אמור ע' קפ"ב)

ב ראוי להביט ביין כאשר אומר הקידוש ויכוון יום הששי ר"ת י"ה

ויכוון להמשיך הארה מכתר ויכוון בשם י״ה מלא בג׳ מילואין ביודין בההין באלפין ויכוין י׳ פעמי׳ ה׳ ר״ל במילואו יוד דהיינו כ״ף פעמי׳ ה׳׳ ר״ל ט״ו עולה ג׳ מאו׳ וי׳ פעמי׳ ה״ה ר״ל כ״ף פעמי׳ י׳ הם ב׳ מאות ויו״ד פעמים ה״א ר״ל כ״ף פעמים ו׳ הם ק״כ סך הכל בת״ר ובזאת הכונה יקבל האדם מכת״ר : (מקובלי׳)

ד המוציא יין כדי מזיגת הכו״ס בגי׳ אמן כו״ס בגי׳ אלהים צירוף שניהם יחד עולה גן עדן : (כנפי יונה ח״ג סי׳ קמ״א)

ה כוס מלא כזה כ״ף וי״ו סמ״ך בגי׳ ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן הרי מלא ברכת ה׳ דהיינו מילואי השם לפיכך טוב שיכוין בד׳ מילואי׳ אלו בשעה שהוא ממלא כוסו לברכת המזון (כנפי יונה סי׳ קל״ג)

ו בקדושא דבי שמשא באותו כוס של ברכה צריך ליתן עיניו בו מברכת את ברכתה מתפוחין קדישין נצ״ח הו״ד . ונקראת חקל על שמם ויש להם ג״כ עינים למעלה ומעלה הרומז לנצ״ח והו״ד פנימית רגליה למקום החיים אצל הזכר . וזהו אם תשוב משבת רגליך אל תקרי אם אלא אם אימא תתאה וזהו סוד שבת כי עד הנה היתה אות שי״ן אצל ״ק״ר ושקר אין לו רגלי׳ כי נתקללו רגליו של נחש ולפיכך עון עקביו יסובבהו לאדם ואח״כ נגע בכף ירך יעקב ודומה לכרעא דרבנן דשלהי ובשבת מתדבקי׳ בירכי קשוט באמת ולכן ״אם ״תשוב ״משבת ר״ת אמ״ת ואז יש לה ג׳ רגלי׳ ומסתלקות מרע ועולה מלרע לעיל : תשוב ״משבת ״רגליך ״עשות ר״ת מר״ע . ועולה שי״ן ומחמת בבת עין ונעשית שבת . וזהו בת עין המאירה בתלת גוונין עינים הרומזי׳ לשי״ן כנודע ורגליה נתיקנה ולפיכך נקראת סעודתא דחקל תפוחין קדישין. והנה כי שמש״א היא הגבורה שבגבורו׳ הסמוכה ללילה שהיא הכלה ומתקדשת מטומאה ע״י הקדושה וצריך לומר בקול רם דא סעודתא דחקל תפוחין קדישין וכן הקידוש כולו וזהו ביום קד״ש נקראת לשבת בקול ולפיכך היו תוקעים בערב שבת : (כנפי יונה) :

ז הרגיל בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין וכו׳ ונסתרו על היין המשומר בענביו והכונה כי גורם לעורר שפע העליון המכונה בשם יין בבית קיבול החבית עליוני׳ וזהו ממלא גרבי יין משלו יתנו לו מאותו שפע העליון וז״ל רעיא מהימנא פ׳ פנחס יי״ן ח״י אוקמוה ח״י מן השבוי׳ . ואורח רזא שכינתא עילאה איהו תמינאה לספירין מתתא לעילא

לעילא ובג"ד אתקריאת חי ואיתמר בחכמה יבנה בית חבית אותיו' חי בית ובגין דאיהו עץ חיים למחזיקי' בה יין מתמן ח"י ודא איהו יינא דאורייתא מאן דאשתדל בה אקרי ח"י ועוד צדיק חי מן השביו'. יין אית ביה תרי גוונין חיור וסומק יין ע' אנפין ולקבל תרין גוונין דיין איהו זכור ושמור בשבת ע"ב תיבין דקידוש ע"ב תיבין דויכלו: (מקובלי')

ח הפוסע פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק מאור עיניו ומהדר ליה בקידושא דשמשא דשבת. דורשי רשומות אמרו שני פעמי' נ"ר עולה ת"ק שמאירי' בשבת כנגד זכור ושמור זה האור מאיר מאור עיניו כו' אבל יסוד הוא עץ חיים מהלך ת"ק וביום השבת שולט עץ החיים. והשכינה מתלבשת בשם של שד"י ולא במטטרו"ן כיום החול. מילוי שם שד"י שי"ן דל"ת יו"ד הם ת"ק ושבת נקראת בת עין לכן הרפואה לעיני' וסימן לדבר ומתוק האו"ר לעינים: (מקובלי')

ט ויכלו עולה ע"ב ונקודו' ג"כ ע"ב פת"ח הוא ו' שב"א ד' שורק שלשי' מאלופי"ם י' רפ"ה של כ"ף ו' עולה ביחד חסד: (מקובלי')

י ומהדר ליה בקידושא רבא דשמשא ב' פעמים נ"ר הוא ת"ק אף שיסתכל בנרות בשעה שיקדש יהא לו רפואה וגם האיש יש לו רמ"ח איברים ולאשה רנ"ב בגי' שני פעמים נ"ר נגד חיבור איש ואשה ומעתה כשרואה בנרו' בשעה שיקדש יהיה לו רפואה: (שני לוחות הברית)

יא ארז"ל הפוסע פסיעה גסה נוטל א' מת"ק ממאור עיניו של אדם. תימא גדול אם יפסע אדם אלף פסיעו' לא יחסר אדם ממאור עיניו כחוט השערה שבסוף אלף פסיעו' יכול להעביר חוט בחור המחט כמתחילת פסיעותיו וגם ממוצאי שבת עד ערב שבת עשה אדם פסיעו' הרבה והיה מן הדין למצוא סומא ומעולם לא ראינו אדם סומא מזה. א"כ ע"כ צ"ל א' משני דברי' חסרון ידיעה יש כאן או הם לא אמרו אמת ח"ו. אך בני הקשיב. המדה הנקראת אור הפארת אשר עליה נאמר וירא אלהים את האור כי טוב פותחת ת"ק שערי אור במדו' שלמטה הימנו ואותם השערי' נקראים פסיעה הם קרובי' ואם ירחיק אדם פסיעותיו אם כן מעורר ההרחקה בפסיעו' של מעלה ופוגם וע"כ הזהירו בעבור שאמר ת"ק יען שמאותו אור ועד האור האחרון הם ה' אורות וכל אור מקבל ק' אורות מאור הנקרא טוב הוא תפארת וכו': (ספר הקנה)

יב אפי' יחיד צריך לברך בפ"ה על היין שהיין רומז למדת הדין. אתה צריך למתק הדין. וזהו שכל הברכו' נתקני' ביין כענין הבדלה וקידוש ושבע ברכו' וכיוצא בהן ורצו והבינו בני יין עולי' ע' ואם תמצאהו עיי"ן בגי' סיכ"י הטועמ' יין הפחיר והיין הוא בכפילי' כענין השליך משמי' ארץ ת"י שמים הוא תפאר"ת ארץ עטר' וכיון שהיא בכפילי' צריכ' קומי' הוא שיין מלא יו"ד יו"ד נו"ן עולי' קי"ס שבתוך היין קומי' ע"כ ברכתו וע"ז יין בגי' ע' שע' שרים ניזוני' ממדת הגבורה היפך ע' נפש שיצא מיעקב ע' שרי' פנימי' מן הרחמי' וע"כ תחים כחם להתגבר השפעותינו ברחמים : (ספר הקנה)

יג צריך לעמוד בויכלו כי הוא עדות ובשעת העדו' צריכין לעמוד (מגלה עמוקות אופן קמ"ג) (ע"ל שלש פעמים ויכלו בהלכות עולה)

יד א"ל רבי איזה גדול יציאת מצרים או בריאת עולם. א"ל בריאת עולם גדול. א"ל נילף זכירה מזכירת מצרים דכתיב זכור את יום השבת וכתוב וזכרתם מה לשם נסים ונפלאות שיעשו אף בשבת גדולות ונוראות שנעשו וא"כ נעשה הגדה לספר הבריאה ובכל ליל שבת נשב ונספר א"ל בני אין אתה אומר ויכלו בקדושתך ויכלו כולל כל הבריאה : (ספר הקנה)

טו ויכלו הוא עדות כו' ובשביל שידע הקב"ה שרוב בני נשא לא יכונו בעדות וסטרא אחרא יקטרג עליהם עשה שישראל יהיו מוסיפים מחול על הקדש ובדא אית ליה נייחא :
(נכתב לעיל בהלכות להוסיף מחול על הקודש ונכתב כאן בטעות)

טז בעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדווא וברעותא דליבא וסהדא קמיה מאריה דמהימנותא וכל מאן דיסהיד דא וישוי לביה ורעותא לדא ונכפר על חוביה בא"י אמ"ה אקב"ו ורצה. והנחילנו שבת קדשו וכו'. האי קדושה איהו במתקלא חדא לקביל סהדותא דמהימנותא ואיהו ל"ה תיבין וכמה דאית ביוכולו כלא סלקא לשבעין תיבי לאתעטרי' בהאי שבת זכאה חולקא דבר נש : (זוהר ויקהל עמוד ס"ט)

יז יזהר אדם לעשות קידוש כשיצא מב"ה והטעם כוכב מאדי' שולט תיכף בליל שבת : (ע"ל בהלכות ב' מלאכים סי' א')

יח כוס של ברכה צריך להגביה טפח מן השלחן כו"ס בגי' פ"ו מנין אלהי"ם כי ע"י המשכת השפע מן השמים לארץ עליונה אזי נמתקים הדינים טפ"ח גי' אלהים עם הכולל ואותיו' ובזוהר כי תשא

עמוד

עונג ליל שבת

עמוד של"א וכשא מגבעוי אילטריך למהוי זקיף שיעורא בזרת מן פתורי בסוד ושמ"י בזרת תכן וכו׳ : (מקובלים)

דיני לחם משנה ובו ב׳ סעיפים :

א אוקימנא שתי הלחם . תרתי שכינתא עילאה ותתאי דאתחברון כחדא לגביהון תרין כהמי בשבת מזוני דחד תרין מזוני דעילא ותתא (זוהר אמור ע׳ קנ"א) (זוהר עקב ע׳ תקכ"א תקכ"ג) (סוד שני הלחם ע"ש סוד כפלא) :

ב נכון מאד לדקדק לאכול בשלחן של ד׳ רגלי׳ בשבת ויו"ט דוגמא לשלחן העליון הטהור . ולא יפחות מד׳ ככרו׳ וכר של ד׳ פיות : (כנפי יונה)

דיני סעודות ועונג שבת ובו יא סעיפים

א מאן דגרע מעונג שבת כאלו גזיל לשכינתא . ותיובתא מאי כיהו והשיב הגזילה אשר גזל להתעסק בתורה במצות עשה ובמצות לא תעשה : (תיקונים תיקון כ"א)

ב באמצע דהיכל רביעי אית רוחא חדא דאקרי נגע . ומההוא נגע נפקא רוחא אחרא דאתקרי נג"ע לרעי"ת איהו קיימא תדיר לסאבא לכל איכון מאריהון דלישנא בישא יתיר על כל מה דמסאבין ליה והאי נגע עילאה הוא ממונה על פתורא דשבתא וכו׳ : (זוהר פקודי ע׳ ת"פ)

ג סוד עונג שבת באכילה ושתייה כי המלאך הממונה על המאכל ביום שבת קודש הוא קודש והממונה על יום חול הוא חול וכשאדם מענג בשבת במאכל ובמשתה הוא מתעלה ע"י המלאך הקודש הממונה על המאכל וזהו סוד בקרב"ך קדוש וכשהוא יום חול הוא מתעלה ע"י מלאך חול הממונה עליו . (מגיד דף ד׳ ע"ג (ע"ש סוד התעני׳) :

ד עשרה דברים צריך אדם למעבד בסעודא חד נטילת ידים . תנייגא לתקנא שתי ככרות . תליתאה למיכל תלת סעודתין ולאוספא מחול על הקודש . רביעאה לאנהרא פתורא בשרגא כמה דאוקמוה שלחן בצפון ומנורה וכו׳ חמשיאה כוס דויכלו שתיתאה למהוי על פתורא מלה דאורייתא שביעאה לארכא על פתורא בגין דעניין ייתון על פתורא

תמינאה

תמילאה נטילת ידים במים אחרוני׳ תשיעאה ברכת המזון עשיראה כוס דברכה: (זוהר פ׳ עקב עמוד תקי״ד)

ה בלילא שבתא בעי בר נש לאטעמא מכלא בגין לאחזאה דהא שכת בלום מכולא אתכלילת ובלבד דלא יפגום מיכלא חדא ליומא זאית דאמרי תרין לתרין סעודתא אחריכן דיומין וכ״ש אי סליק יתיר ליומא ויוכל למטעי׳ ממיכלא אחריכן ולזעיר בתרי תבשיל סגי: (זוהר בראשי׳ עמוד ק״ל):

ו באתי לגבי ר׳ יהושע דסיכנין בשם ר׳ לוי אומר בזכוי ג׳ דברים מתענגין ישראל לפני הקב״ה בזכו׳ שבת ובזכו׳ מעשר בזכוי׳ שבת דכתיב אם תשוב משבת רגליך וכתיב בתריה אז תתענג על ה׳ טועמי׳ חיים זכו המכבדי׳ במיני מאכל ומשתה ומטעמי׳ וכו׳: (פסיקתא)

ז הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה של פרקי׳ מהו לטלטל בשבת כך שנו חכמי׳ המרכיב קני מנורה בשבת חייב חטאת ומשום מה מחייב אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן המרכיב את המנורה בשבת כאדם שבונה בית ומי שהוא בונה בשבת חייב א״ר יוסי ברבי חנינא אימתי שמרו ישראל את השבת כשם שראוי לו בתחלה כשניתנה להם באלוש מכין וישבתו העם בשביעי ואת שבור לרעתך נתתי לך את השבת לא נתתי לך אלא לטובתך כיצד א״ר חייא בר אבא אתה מקדש השבת במאכל ובמשתה ובכסו׳ נקייה ומהנה את נפשך ואני נותן לך שכר מכיין וקראת לשבת עונג וגו׳ מה כתיב אחריו אז תתענג על ה׳ ויתן לך משאלות לבך: (רבה)

ח עונג שבת בהיפוכו נג״ע מאן דלית ליה ולא מקיים ליה אתהפיך ליה לנגע לרעת שפחה דחריבי׳ ביתיה וכתן את הבית את אבניו ואת עציו ודא הוא עכירתא דאיהו באתר דנגע לרעת חזר בתיובתא וטהרו הכהן דא מיכאל כהן גדול ממונה תחת יד חס״ד: (תיקונים דף י״א ע״ב)

ט ר׳ עקיבא היה יושב ובוכה בשבת אמרו לו תלמידיו למדתנו רבינו וקראת לשבת עונג א״ל זה עונג שלי לפיכך בכל אופן שיתענג האדם יעשה אם יתענג באכילה ושיה הרבה יעשה ואם יתענג בדבר מועט יעשה כפי התענוג שלו: (אגדה ראיתי בספרא)

י ג׳ הומו׳ לנ״ע וכו׳ חומה א׳ נקראת לא״ם . סת״ר . סת״ר המדריג׳ והוא שאמר שלמה יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה ואין שוס נשמה

נשמה נכנסת בג"ע למעלה אלא בשבתו' ובי"ע שנקראו שבת לה' מפני שהם עונג הנשמו' וזהו דכתיב וקראת לשבת עונג וחומה זאת של אש אכלה אש ושם המלאכי' הנבראים ביום שני ובקרבתם אלל החומה הזאת אמרו שירה והם נגשים לכנוס וכימוקי' בלחיכת האש הסיא ושבים כמתחלה חדשי' לבקרי' רבה אמונתך וסוד להט החרב המתהפכת סביב החומה הזאת. ושני כרובים הם משמרים הגן. ובין כל חומה וחומה עומדים השרי' לפניהם שומרי משמרת ושם סיבב נהר דינור נגיד ונפיק מאלף אלפי אלפים ורבוא רבבן ישמשוניה וכל המלאכים הממונים על האומו'. סביב הנהר ההוא מקום גבוה ונראה בו הסולם שראה יעקב אבינו בחלום והסולם ההוא סולם הנער מטטרו"ן שהוא גבוה מחבירו מהלך ת"ק שנה וכל השרי' הממוני' על האומו' קרבי' אלל הסולם אלו עולין ואלו יורדין כל העולי' יש להם ממשלה וכל היורדי' נכנסים בנהר דינור ונלחכים: (אורחות חיים דף כ"ו ע"ג)

יא תלמידי חכמי' אתקריאו שבתות וימים טובים וחייבים לענגא להם בכל מיני מאכל ומשתה ולאוקי' לון במלבושין שפירין כגוונא דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקייה וכל מה דעבד בר נש לשבתות וי"ט אית למעבד להון ומאן דמחלל לון חייב סקילה הכי מאן דמשתמש בתגא חלף והכי המשתמש במי שסוכה הלכו' דמחלל תורתן ומכ"ש המבזה לי' כאילו מבזה שבתות וי"ט ואמרו מרי מתניתן המבזה שבת וי"ט כאלו כפר בעיקר: (זוהר לי עמוד מ"ע)

מצות עונה בשבת ובו ד סעיפים

א ושמרו בני ישראל את השבת מכאן רמז עונתן של ת"ח בליל שבת כי "בני "ישראל "את "השבת ר"ת ביאה ושמרו כמו ואביו שמר את הדבר והכונה שמשרש עצמו כל ימי החול ושומר הביאה לשבת. (כונת אר"י דף ל"א ע"ב) ע"ל ע"ז משתה לבן (שנזדווג יעקב ללאה שהיה בליל שבת)

ב המקדשי' עצמה מליל שבת לליל שבת נפקו מהם בני מעלי והם נקראים בנים לי"י שני בנים אתם לה' אלהיכם וכו' והני אילון דעלמא מתקיים בגיניהון וכד דינים שליט על עלמא אסתכל הקב"ה באינון בנוי ומרחם עלמא וע"ד כתיב כלה זרע אמת זרע אמת ודאי מהו אמת אותא קדישא שלימתא כמה דאמרן תתן אמת ליעקב

ליעקב אמת דא הקב"ה וכלא חד ובג"ד זרע אמת ודאי: (זוהר שמו' ע' קל"ע)

ג מלאכי כתוב על ביאת ליל שבת. משל לעני שבא לשאול על פתח המלך אם בעת רצון כשהמלך יושב על השלחן נותנים לו מעל השלחן שלפני המלך לפי שבליל שבת הוא הזיווג של מעלה ונותנים לו מאותן הנשמות שמולידים ואם הוא בחול נותנים לו נשמו' חילוני' הצריכים לגלגולים כארז"ל אשר פריו יתן בעתו זה ליל שבת שי"ן בי"ת ת"ו נעלם עת"ו (שפתי כהן פ' קדושי') (עיין סוף הספר סי' א')

ד איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו מכאן א"ר יהודה הראשונים לא היו משמשים מטותיהם לא בליל א' ב' ג' בשבוע פן יולד בשבת ויבא לידי חילול שבת כי האשה יולדת ברע"א ימים כמנין הריו"ן או ברע"ב כמנין הריו"ן עם קריאה או ברע"ג כמנין ב"ר בעני' ולפי שהיו נזהרים לכך היו זרעם צדיקים וז"ש איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו לכן בענין שבת ג' ויכולו ג' מלאכה ג' יום השביעי ג' אשר עשה. בעשרת הדברות ג' פעמים שבת. וכן במסכה תורה כנגד ג' ימים שהיו נזהרים מלשמש: ספר (חסידים סימן תקע"ח)

ה בשבת ערודי' שרי האומות לקבל מזון ואיידי דטרידי לקבל לא פלטי דם שאין מקטריגין בשבת ולכן שינה בשבת תענוג שהנשמה הולכות למעלה ואין שטן ופגע רע (זר זהב בשם האר"י) (דורשי רשומות אמרו שבת ר"ת "שינה "בשבת "תענוג):

דינים המדברים משבת בשחרית: תפלת שחרית ובו מ"ב סעפי'

א כשיכנים לב"ה קודם שיכנום יכוין יום א' בשם א' של מ"ב שהוא אב"ג ית"ץ וזהו הסיד בבית אלהים נהלך ברג"ש בגי' אבגית"ץ והוא כלול באלף של אבגיתץ וימליך ג"כ באבהן בכניסתו לב"ה ואני ברוב חסדך כאמור בזוהר וכן בכל יום וביום ב' יכוין בתפלה מנחה ערבית שחרית בשם שני של מ"ב שהוא קר"ע שט"ן וכל השם הזה כלול בבי' של אבגית"ץ. וביום ג' יכוין בשם ג' של מ"ב שהוא נג"ד יכ"ש כלול בגי' של אבגית"ץ וביום ד' בשם ד' של מ"ב שהוא בטי"ר צת"ג כלול בי' של אב"גיתץ וביום ה' יכוין בשם ה' של מ"ב שהוא חק"ב טנ"ע כלול באות ת' של אבג"יתץ וביום וי"ו יכוין בשם וי"ו

של

עונג שחרית של שבת

של מ"ב שהוא יג"ל פז"ק כלול באות לדי"ק של אבגית"ץ וביום השבת יכוין בשם אחרון של מ"ב שהוא שקוצ"ית באופן זה בתפלת ערבי"
ש"ק ובשחרית ו"ץ ובתפלת מנחה י"ת: (כנפי יונה ח"א פי' מ"ה)

אדון עולם

בעתה באתי להודיעך סוד גדול של אדון עולם אע"ג שאינו מענין שבת והוא יש מלאך וממונה כהן גדול זה מלאך מיכאל ומקריב קרבנות של מעלה נשמות הצדיקים וחד אמר מקריב קרבנות מן תפלת ישראל ביד ימין השי"ת והמזבח של מעלה ביד ימין השי"ת והוא מקריב ע"ג המזבח והשי"י ברא את המלאך מיכאל מן שמו הגדול כשנברא עה"ז ועה"ב דהיינו שמים וארץ בשם י"ה אלהי"ם בחשבון מיכא"ל י"ה במילואו יו"ד ה"א כחשבון הוי"ה זה המלאך ממונה על מדת הדין ועל מדת הרחמים. מלאך מיכאל מקריב קרבן להשי"י והשי"י מקבל הקרבן ומוחל זה האדם עונותיו. וכשאומרים אדו"ן עולם כאלו מקריב קרבן למלאך מיכא"ל והוא מקריב וג"כ ממונה זה המלאך מיכאל על שבחי' תהלו' להשי"י וכל כחותיו תהלל לפני כסא הכבוד תהל"ל בא"ת ב"ש כסא"ך ומיכאל ג"כ בחשבו"ן כסא"ך כסא הכבוד ומזבח ביד ימין השי"י והוא תהלל ומרנן לפניו וכששמע מן ישראל שאמרו אדו"ן עול"ם זה השבח תהלל לפני השי"י שישראל מיחדים שמו הגדול ומעידים שהוא אדו"ן ומושל על כל העולם עליונים ותחתונים תהלל יה שבזכותם נברא העולם וג"כ יש מלאך ממונה ומוליך זה השבח שיבאו בידו אדו"ן עו"לם כחשבון מיכא"ל מול"יך כל התפלות שבידו ומקריב על מזבח של מעלה וגם יש מלאך וממונה שמוליך בידו ושמו **פנוליא"ל** והוא כחשבון אדו"ן עול"ם ובזה המלאך יש כתובי"ם על הכנפים שם שם תיבו' ובכל כנף וכנף תיבה אחר וזהו בצד ימין כתב "אדון "עולם "אשר ר"ת כחושבן של שם ע"ב וס"ת מר"ן. כששמע מישראל כשאומרי' אדון עולם בא זה המלאך ופרש כנפים ובעל כנפים יגיד דבר לפני השי"י ובצד שמאל ככתב א"ל אלהי"ם אמן זה ג' שמות יזכיר ביגדל. ימין כנ"ד אדו"ן עול"ם שמאל כנגד יגדל אלהי"ם א"ל אמ"ן ג"כ כחושבן שמו **פנוליא"ל**. בהכנפי' יגיד לפני השי"י והביאה לפני מלאך מיכאל ע"י ציווי השי"י. ומלאך מיכאל מולך על זה המלאך ומשביע זה המלאך פנוליא"ל שישוטט בכל

ב"כ ישראל וישמע ויפרוש על כנפיו וכל תיבה ותיבה בא על כנפים והביא למלאך מיכאל והוא מקריב ע"ג המזבח והש"י מקבל הקרבן בהכנפי"ם ג"כ כחושבן אדו"ן עו"לם כשאמר אדון עולם מהכנפים נוטלים ומביאים לפני הש"י : (כתבי מקובלים)

ג לא היו קריבים תודות בשבת ובי"ט לכך אין מזכירין מזמור לתודה בשבת. לפי שכתוב ומביאי תודה בית ה' בטמוהו כי אין הוצאה והוצאה בשבת : (ספר תגין)

ד הלל הגדול של מלאכי השרת והאומרו בטהרה מובטח לו שהוא בן עה"ב : (מספר רקח)

אדריאל אומר. הודו ליי כי טוב כי לעולם כל"ה :
ברכיאל אומר. הודו לאלהי האלהים כל"ה :
גאואל אומר. הודו לאדוני האדונים כל"ה :
דורשיאל אומר. לעושה נפלאות גדולות לבדו כל"ה :
הדריאל אומר. לעושה השמים בתבונה כל"ה :
ועזריאל אומר. לרוקע הארץ על המים כל"ה :
זוכריאל אומר. לעושה אורים גדולים כל"ה :
הניאל אומר. את השמש לממשלת היום כל"ה :
טהריאל אומר. את הירח ואת הכוכבים לממשלת בלילה כל"ה :
ידידאל אומר. למכה מצרים בבכוריהם כל"ה :
כרוביאל אומר. ויוצא ישראל מתוכם כל"ה :
להטיאל אומר. ביד חזקה ובזרוע נטוי' כל"ה :
מלכיאל אומר. לגוזר ים סוף לגזרים כל"ה :
נוריאל אומר. והעביר ישראל בתוכו כל"ה :
סמכיאל אומר. וניער פרעה וחילו בים סוף כל"ה :
שרפיאל אומר. למוליך עמו במדבר כל"ה :
עשאל אומר. למכה מלכים גדולים כל"ה :
פדהאל אומר. ויהרוג מלכים אדירים כל"ה :
צדקיאל אומר. לסיחון מלך האמורי כל"ה :
צוריאל אומר. ולעוג מלך הבשן כל"ה :
קדשיאל אומר. ונתן ארצם לנחלה כל"ה :
קמואל אומר. נחלה לישראל עבדו כל"ה :
רהמיאל אומר. שבשפלינו זכר לנו כל"ה :

שומריאל

עונג שחרית של שבת

שומריאל אומר . ויפרקנו מצרינו . כל"ח :
תומביאל אומר . נותן לחם לכל בשר כל"ח :
תהפיאל אומר . הודו לאל השמים כל"ח :

(מספר רקח)

ה) בשבת בראשית לאחר בריאת העולם קרא הקב"ה לכל המלאכים ומינה אותם על העולם ואז פרחו כלם ואמרו הכל יודוך לכך אומרים אותו בשבת : (סוד רזא)

ו) לאל אשר שבת ניתקן ע"פ המדרש ברא הקב"ה שר לכל בריה ובליל שבת בראשי' ישב על כסא כבודו וקראם כלם ובעמדם לפניו עמד מכסאו והושיב בו שר של שבת ובראותם כך עמדו ואמרו שירות ותשבחות לשר של שבת מזמור שיר ליום השבת אמר הקדוש ברוך הוא לו אתם אומרים שירה ולי אין אתם אומרים שירה כיון ששמע שר של שבת כך שטוב בעיני הקב"ה לומר שירה לפניו מיד ירד מן הכסא ולוה ואמר טוב להודות לה' וענו כלם ואמרו לזמר לשמך עליון : (מדרש)

ז) נהגו העם להתפלל בשחרית ישמח משה במתנת חלקו מה ראו חכמים להזכיר מרע"ה בתפלת שבת מלאכי הטעם בשם רבי נתן בר מכיר לפי שהתורה ניתנה בשבת בשחרי' ע"י משה הלכך ראוי לספר בכבודו של משה שהתורה נתנה לו במתנה כדכתיב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו : (מלאכי בספר)

ח) שורש הנשמה יתירה . הענין כאשר עלה משה להר סיני לקבל התורה ניתנו לו אלף חלקים אורו' שהוא סוד אל"ף רבתי אדם שת אנוש . וכשעשו ישראל אותו מעשה נאבדו ממנו בעון ישראל ונשאר לו חלק אחד לבד מכל אלף חלקים לכך אל"ף ויקרא זעירי ולפי שמשה לא חטא שיאבדו ממנו רק בעון ישראל היה זה ולכן הקב"ה משלי' אותם אליו משל ישראל והם הכתרי' שהם עדיים של ישראל שהתנצלו מהם בחורב ונטלם משה אח"כ להשלי' לו מה שחסר בעבורם אמנם בכל ערב שבת בלילה חוזר משה לקבל אותם אלף חלקים אורו' שאבד ולוקחם בסוד תוס' שבת ואז הוא מחזיר הכתרי' של ישראל להם ומאלו הכתרי' יורש' ישראל תוס' שבת בכל ערב שבת וזהו הסוד ישמח משה במתנת חלקו . פי' כי ביום השבת ניתנה

למשה

למטה במחנה אותו החלק שביטל ממנו והוא שמח במה שחוזר לו:
(חסד לאברהם)

ט תכנת שבת מיוסד באלפא ביתא תשר"ק לפע"ם מלאתי בשם רבינו שלמה ז"ל לפי שהוא נשמעת על הגאולה והגאולה עתידי להיו' בשביל שמירת שבת כמה דתימא לפריסי' אמר ימרו שבתותי וכתיב בתרי' והביאותים אל הר קדשי וכיצד נשמעת הגאולי תשר"ק אפרקי' להם ואקבלי' לכע"ם ינופו הרים עסים לשון ילף ונף אחד הוא אמר הכיף תרגום דאטיף. כמלך והיה ה' למלך יעוח"ז יע"ו שכם אחד לעבדו. וכתיב כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. והד"ג ב"א יצא לויתן יכרו עליו חברים: (מלאתי בספר)

י כעריכך וכו' תיקנו ע"פ תוס' סנהדרין דף ל"ז ע"ב בתשובי גאוני' שאין בני א"י אומרי' קדושה אלא בשבת דכתיב גבי חיו' שש כנפי' לאחד וכל כנף א' אומר שירה א' ביום בששת ימי המעשה וכשמגיע שבת אומרים החיו' לפני המקו' רבש"ע אין לנו כנף עוד והקב"ה משיב להם יש לי עוד כנף בארץ שאומר שירי שני מכנף הארץ זמירו' שמענו (תוספי')

יא תקנו לומר אין כאלהינו בשבת לפי שאין מתפללי' י"ח ברכו' כי אם שבע וד"פ אנו אומרי' אין כאלהינו וד"פ נודה וד"פ מי שאין "מי "נודה ר"ת אמן וד"פ ברוך וד"פ אתה הרי כאלה כאומר י"ב פעמי' אמן וז' ברכו' אנו מתפללי' הרי י"ט כנגד י"ט ברכות שאנו מתפללי' בחול ומעתה אין אנו חסרי' כלל. (מלאתי בספר)

יב לבאר בסוד סמני הקטרת הסממני' דע כי קריאת פטום הקטורת יש בו סגולה להבריח כל סכקליפין של מלך וכן אמרו רז"ל על פסוק זאת תורת העולה וכו' אמנם הטעם היו' סממני הקטורת י"א סממני' לא פחות ולא יותר ללמדנו שכל צבור שיש ביניהם רשע אחד אל יוציאוהו מביניהם ולא יעכבוהו מלהתפלל עמהם ואל יעלו בדעתם שיפסידו בהשתתף תפלת רשעי' עמהם אדרבה יגיע להם תועלי ולא הפסד כי כשיעייני למעלה ערך תפלתו לפי ערך תפלת רשע יראו יותר הטובים ממה שהם וגם הרשע ירויח כי בהתחבר תפלתו עמהם חוזרת להיות חשובה וזהו כשיהי' י' לדיקי' ולו' נחשבי' כלם י"א לדיקים אך אין כח בני' לדיקי' לבטל פסול תפלת רשע א' ואם הם ב' רשעי' בתוך הציבור לריך שיהי' ד' לדיקים כדי לבטל ב' רשעים ולזה היה בסומי קטרת י' סוממני' טובים לבטל ריח

עונג שחרית של שבת

חלבנה שריחה רע והנה הא' מהם צרי והב' לבונה ר"ת צ"ל וג' צפורן וראש התיבה צ' והד' חלבנה ר"ת צ"ח: ופי' צרי לבן שרומז למדת החסד וע"ש שישראל מכוסי' תחת כל החסד ע"י סוד סגולת הקטורת בשעת הכעס להחליש כח סנקליטין של מלך ולהבריחו והה' מור והו' קציעה והז' נרד והח' כרכום ר"ת מקנך וישראל הם המקנה של הקב"ה שנא' ואתנה צאני צאן מרעיתי והט' קושט והי' קילופה וי"א קנמון ר"ת קדוש קדוש לרמוז לקק"ק ה' צבאות ולרמז שישראל הם מקנה של הקב"ה הנקרא צ"ח על ידי סוד הדעת להכלל מסנקליטין של מלך והד' סממנים הראשונים היו מביאים מכל א' ע' ע' מנים וד' פעמי' ע' עולה ר"פ שהם סנקליטין של מלך שצורתן עגל ונקרא פ"ר רפ"ו ידיו והד' סממני' אחרי' בכל א' י"ו מנה וד' פעמי' י"ו עולה ס"ד שהם ר"ת "סייעתא "דשמיא. וכשתחבר מנין ס"ד עם מנין ר"פ יעלו שמ"ד לרמוז שהם סנקליטין של מלך שמו שמ"ד וכונתו לעשות שמ"ד שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה וגו' ובקושט שנים עשר רמז שי"ב שבטים הם זרעו של יעקב הנקרא אמת תרגום קשוט וכשתחבר מנין י"ב לשמ"ד יעלו שנ"ו לשון שינוי לרמז שנהפך כעס המלך לרצון והקלופי' שלשה לרמז שבכחו נתפשטו ג' קליפו' המסבבים לישראל ונכרתו כדכתיב כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם סבוני וגו' וכשתחשו' ג' קליפו' עם שנ"ו רמז לשטן נהפך ונקרא שנ"ט שנט"ה למות בסוד ריח הקטורת קנמון ט' לרמז שהקטורת גורם טובה לישראל וכשתחבר מנין ט' עם שנ"ט יעלו ס"ח ג' חיי"ם וש' הוא סוד של שבת ר"ל שבזכות ג' אברהם יצחק ויעקב ישראל ניצולי' בשבת ע"י סוד ריח הקטורת. (חסד לאברהם):

יג שמעתי מחכם א' מה שאומרים אחר התפלה מימרא של אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא תלמידי חכמים מרבי' שלום לפי שיש בו ו' פעמים שלו' להכביד ו' כנפים של סמא"ל שלא יתערער על התפלה: (שפתי כהן)

לכוין בסעודה סעיף א'

יד לא נחית מן בשבת משום דבי' מתברכין כל ו' יומא דשבתא ועכין קבלתם הוא דמסעוד' ליל שבת ותפילותיה מתברכין יום א' ב'. ומסעודת שחרית ותפלותיה יום ג' ד' ומסעודת מנחה ותפלותיה

יום

יום ה' ו' כן כתב האר"י ז"ל שכן אדם חייב לכוין בשבת בשם הויה וכל שם מ"ב שקול"ת בליל' בש"ק בשחרי' בו"ל ובמנחה י"ת כי כנגד ש"ק ב' ראשוני' משם מ"ב וכנגד ו"ל ב' אמצעי' וכנגד י"ת ב' אחרוני' וביום א' וב' שולטים ב' שמות ראשונים וכו'. הרי לך סדר קבלתן ועיין תקונים חדשים וז"ל ורזא דנא על אשר ילקטו יום יום לשון עתיד יום יום ב' בכל סעודה. וזהו שאמרו רז"ל ברכו במן. (עשרה מאמרות דף כ"ג ע"ב):

טז (איסור טילטול ע"ל בסעודת שבת ס' ו'):

תענית בשבת ובו ג' סעיפים:

יז האי מאן דשרי בתענית האי רוחא קדישא עילאה דאצטריך לאתענגא ולא אתענג וחזי ההוא מזונא דקיימא על מאן דשרי בתענית ושנג"ריה שמיה סלקא קמיה מלכא קדישא ומתערי עלי'. וההוא רוחא אסתליק וגרע מההוא אתהנו דלתתא וכד האי לא אשתלם לתתא רוח אחרא דלעילא לא אשתלים: (זוהר ויקהל עמוד שע"א)

יח מאן דשרי בתענית בשבת עביד גריעותא לשבת או לאו. אי תימא דלא עביד גריעותא הא סעודתא בטלו מיניה. א"ל מלה דא שמענו דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין ההוא יומא דחוותא איהו לעילא ולתתא חדותא דכל חדוון חדותה דכל מהימנותא ב" אשתכח ואפי' רשעים בגיהנם נייחין בההוא יומא. והאי בר נש לית ליה חדווא ולית ליה נייחא ושניא דא מכל עילאין ותתאין, שאלי עליה מאי שניא דפלניא הוא בצערה ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא ואשתכח האי בהאי צערא ללותא סלקא וקיימא קמיה וכדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה ואפי' אשתכחו בדי דינא דמלכא עלי' לבים כלא אתקרעו בגין דבשעתא דעתיקא אתגליא כל חירו וכל חידו אשתכח בגין דאתגליא בהילולא דמלכא וע"ד תניכין קורעים גזר דין של שבעים שנה מאן שבעי' שנה אלא אע"ג דאשתכחו עליה כל שבעין כתרי מלכא (פי' בבעה ספירות שכל א' עולה עי' דהוא אתחזי בהו) כלא אתקרע בגין דעתיקא קדישא נטל לי' לבר נש. והני מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא: (זוהר אמור עמוד ר"ג):

יט כבוד שבת עדיף ואלף תענית וכו'. [הגהותא ברא"ש]

עונג שחרית של שבת

ללמוד בשבת ובו ו' סעיפים:

כ תו שמעתא בוצינא קדישא דכמה יקר על יקר ועטרא על עטרא מעטרין לההוא אבוה דבר נש בשעתא דאמר הקב"ה אתכנש למשמע חידושי' ומילין חדתין דאורייתא משמיה דפלוני בן פלוני וכו' זכאין חולקיהון דמשתדל באורייתא ביומא דשבת וכו': (זוהר)

(ע"ל במ"ש דבר גדול כשהנשמה הולכת למעלה שואלין לה מה חידוש דאוריי' אמר ההוא פלוני ושכר ועונש ההוא):

כא ר' חגי בן ר' שמואל בר נחמן אומר לא ניתנה שבתות וי"ט אלא לאכילה ושתיה וע"י שהפה הזה טרח התירו לו לעסוק בדברי תורה ור' ברכיה בשם ר' חייא בר אבא אמר לא ניתן שבתות וי"ט אלא לעסוק בדברי תורה מתניתא מסייע בין דין לדין כיצד הוא עושה או יושב ואוכל או יושב ועוסק בתורה. ובתנחומא מפרש ולא פליגי מה דא"ר ברכיה לת"ת אלו הפועלי' שהם עסוקים במלאכה כל ימות השבוע ובשבת הם מתאספים ובאים לעסוק בד"ת. ומה שא"ר חגי לתענוג אלו ת"ח שהם יגעים בתורה כל ימות השבוע ובשבת מתענגים: (ירושלמי)

כב אמר הקב"ה לישראל אם אתם נקהלים בכל שבת לבתי מדרשו' ובה"כ וקורין בתורה ובנביאים מעלה אני עליכם כאלו המלכתם אותי בעולמי שכן ישעיה מפרש ואתם עדי נאם ה' ואני אל אתם מעידיי עלי שאני אלהי בעולם:

שיחת חולין ובו ב סעיפים

כג ודבר דבר מה הוא ומאי גריעותא הוא לשבת אלא ודאי גריעותא הוא דלית לך מלה ומלה דנפקא מפומיה דב"נ דלית ליה קלא וסליק לעילא ואתער מלה אחרא ומאי הוא ההוא דאקרי חול לעילא מאינון יומין דחול וכד אתער יומא דחול ביומא קדישא גריעותא הוא ודאי וקב"ה וכנסת ישראל שאלו עליה מאן הוא דבעי לאפרשא זווגי' דלהון מאן הוא דבעי חול הכא עתיקא קדישא לא אתחזי ולא שריא על חול בג"כ הרהור מותר מ"ט בגין דהרהור לא עביד מידי ולא אתעביד מניה קלא אבל לבתר דאפיק מלה מההוא פומא ההוא מלה עביד קלא ובקע אוירין ורקיעין סלקא לעילא ואתער מלה אחרא וע"ד ממצוא חפצך וגו': (זוהר אמור עמו' ר"ג)

כד שבת לה' אלהיך ר' תנחומא ואמרי ליה ר' אליעזר אמר בשם ר' מאיר שובת כאלהיך אף אתה שובת ממאמר: (פסיקתא רבתי דף מ"ו ע"ב)

פקוח נפש ובו ד' סעיפים

כה הלכה מי שנרדף מפני לסטים מהו שיחלל השבת כך שנו רבותינו מי שהיה נרדף מן הלסטים מחלל שבת וכך מלינו אצל דוד כשבקש שאול להרגו ברח ונמלט (רמב"ם)

כו אשר יעשה האדם וחי בהם הקדמה מעולי' מאחר שים לכל ישראל אות אחת בתורה נמלא שהנשמה של כל א' וא' מישראל הוא בת זוג לאות של תורה. ומפני זה הטעם נדחית התורה מפני נשמה של כל א' מישראל וקיימא לן פקוח נפש דוחה שבת מטעם זה לפי שהנשמה הוא דוגמת זכר והתורה דוגמת נקבה וידוע הנקבה משועבדי' לזכר כך התורה מחויבת לעשו' רלון נשמו' מישראל וזהו אשר יעשה האדם וחי בהם. [מגלה עמוקו'] (עיין פקוח נפש לקמן בהלכו' תחומין)

כז אי מללה אי לא מללה. וא"ת היכי דריש ר' דוסתאי דמחלל עליו שבת דלמא חול היה אי משום דמספקא ליה דכתיב וישאל דוד הא מסקינן אי מללה אי לא מללה. וי"ל דמוכח מלתא מדקאמר כלחמי' בקעילה דקרי ליה מלחמה ומסר דוד נפשי' עליה אעפ"י שלא באו אלא על עסקי תבן וקש ש"מ כמי מחללין שבת עליה (תוס' עירובין דף מ"ה ע"א)

כח ראה דוד שהיו אופין לחם הפנים בשבת שהורי' להם דואג א"ל מה אתם עושים אפייתן אין דוחה שבת כי אם עריכותו שני' ביום השבת יערכנו כיון שלא מלא שם כי אם לחם הפנים אמר דוד תן לי שלא אמות ברעב שספק נפשו' דוחה שבת וכמה אכל דוד באותו שעה אמר ר' הונא קרוב לשבע סאין אכל דוד לרעבונו שאחזו בולמוס:

הוצאה מרשות לרשות ובו ב' סעיפים

כט ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם לריך לנטרא ליה שלא יפקון מרשות היחיד לרשות הרבים. והאי איהו דאוקמו' מרי מתניתן יליאות השבת שתים שהן ארבע הולאה מרשו' לרשות והכנסה נמי הולאה קרי ליה ואיכון כמא"ל וכח"ב לריכין ישראל לנטרא ליה

ליה דלא יעלון לדירה דשכינתא דאיהו רשו' היחיד מאן רשו' הרבי' אללה שפחה זונה נדה בת אל נכר רשות דסמא"ל ונחש ועי' ממוכ"י דילה. (זוהר פנחס עמוד ת"ן):

ל ארבע רשויו' בשבת נגד ד' אותיות שבשם ויש מי שפי' רשות היחיד הוא י' ר"ה ה' הראשונה כרמלי' וא"ו מקום פטור ה' אחרונה. והעוקר חפץ ממקומו ומניח ברה"י כאלו עוקר בן החיים שהוא הברית וממשיכו לרשות אחרת והוא טעם גלוי' וסודו דומה להטיל כשז"ל והוא ג"כ סוד מכירת יוסף והשליכתו בבורה כי יסוד שביעי לבינה וסוד שבת לפיכך בני א"ל שהגלות מכביד עליהם שומרים שבת ומכבדים ומענגים אותו. (כנפי יונה ח"ג ס' ע"ו):

איסור מלאכה ובו ו' סעיפים:

לא לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת דוקא ביום השבת גופיי' אסור לאדלקי' אבל מבעוד יום לאדלק' ב"ה ויהא מדלי' ומבעיר ביומא דשבת שרי ולאפוקי מקראי' דלית להון בוצינא הדלוק ביומא דשבת עלייהו כתיב ורשעי' בחשך ידמו. (מגיד):

לב למען תזכור יום צאתך מארץ מצרים שמעתי מהר"מ ש"ש במדרש לפי שבמצרים עבדו בהם בפרך ופרך בא"ת ב"ש וג"ל שהם ל"ט מלאכות חסר א' וכשנגאלו ממצרים הזהירם על השבת לשבות מאותם ל"ט מלאכות. (תוס' פסחים דף קי"ז):

לג סוד חילול שבת אשר ביום השבת עולה הרוחניות של העולמות למעלה ונשאר חלל בעולם העשייה וכשאדם עושה מלאכה אז יש רשות לקליפות לבא בשער המלך ליכנס מן הקדושה ואז חלל שלהם ורמז לדבר חל"ל בגי' חיי"ם: (כנפי יונה)

לד כ"ב מלאכות שעשה הקב"ה בו' ימי בראשי' במעשה שמים וארץ אבל במעשה משכן קחשיב בפ' ויקהל ל"ט מלאכות שעשו במשכן כי המשכן נברא בסוד אחורי' שהוא כוז"ו בגי' ל"ט לכן אמר מהחל' אשר צוה יהו"ה לעשות אותם. ולמדו רבותינו ל"ט אבות מלאכות דקחשיב אח"כ את אהלו ואת המשכן מה שהיה במשכן נאמר בשבת אשר צוה ה' דייק שהוא אחוריים של שם הוי"ה העולה ל"ט: (מג"ע אופן ר"ד)

לה זכאה איהו מאן דנטיר דירה לשבת דא נבא דלא אתקרב המן עליהו דנחו"ל וכעס דמר"ה דלא לאדליק נורא דגיהנם דענה אתמר

לאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת והכי הוא ודאי שבכל מאן דכתיב כאלו אוקיד נורא דגיהנם מ׳ מלאכות חסר חד אינון לקביל מ׳ מלקיות חסר חד בשבת ואינון עשרה דלקה אדם ועשרה דחוה ועשרה לנחש ותשעה לאדמה ובגי״ד אמרו תרי מתכיתין אין לוקין בשבת דאילין מלאכת המשכן לישראל לקבל מלקיו׳ (תקוני׳ תקון מח) :

לז העושה מלאכה בשבת נסקל שהוליא הקדושה למקום חול אבל היוצא חוץ לתחום דאורייתא שהם י״ב מיל אינו אלא לוקה שהוליא עלמו מלבד : (כנפי יונה ח״ב סי׳ קל״א)

תחומין ובו י סעיפים :

לח ע׳ ממונים על האומו׳ הם ברקיע רחיק מן א״י אלפים אמה הוא סוד תחום שבת והיוצא חוץ לתחום יוצא אל הקליפה כו׳ ומתחו׳ א״י שלא יכנסו אלי׳ חילוני ערל וטמא כו׳ לבד בימי החורבן (טוב הארץ דף מ״ט ע״ד) :

לח אליהו הממונה על הרבה ויש לו שלוחים הרבה שהרי כשנימולים בשבת בהרבה מקומות האיך יהיה כאן וכאן אם יש תחומין למעלה מן י׳ טפחי׳ אלא יש לו שלוחים הרבה (סודי רזי) :

לט השדים הם ג׳ כמלאכים ג׳ כבני אדם וכיון שבג׳ שוים למלאכים הרי הם ירא שמים ואין בהם גניבה ולא הכחשה ולא כיאוף וכו׳ אבל לענין שבת אמרו בענין אם יש תחומין למעלה מי׳ טפחי׳ דלמא יוסף שידא אמר לו ולא אליהו הרי תחומי שבת אינם שומרים אבל השאר דברים שומרים. (ספר הקולו׳) (עיין תחום שבת לעיל) :

מ וכיוצו בני׳ י״ב מילין כשהדיבור יוצא היו חוזרין לאחוריהן י״ב מי״ל ויש לתמוה והלא לר׳ עקיבא תחומין מן התורה והלא ארבעי׳ מיל אדם הולך בכל יום והאיך הלכו ק״ך מילין וחוזרים אלא כבר אמרו מלאכי לבאות ידודון מלאכי׳ מחזירי׳ ומדחיקי׳ ועוד בעבור פקוח נפש יכול לחלל שבת כ״ש ללכת חוץ לתחום כי מפני האש נקים ועננים מלמטה נושאים אותם כמו בספינה ואשא אתכם על כנפי נשרי׳ ואביא אתכם אלי ובעירובין אמר יש תחומין למעלה מי׳ ורוצה להביא ראיה מאליה ואמר דילמא יוסף שידא מגיד דבר ורב הונא ורב חסדא אומרי׳ כי השדים גדולי׳ הם ותחום שבת של בני אדם

אדם ד׳ אלפיי אמה על ד׳ אלפים אמה הוא כדי אמו׳ על ד׳ אמו׳ לשדי׳. והרי שומרי׳ תחום שלהם שהרי הם באים אלל האדם כשלומדי׳ כדי לקבל שכר: (ספר הקולו׳)

מא סוד תחום שבת לריך אתה לדעת כי מן התורה הוא י״ב מיל וחז״ל אמרו אלפי׳ אמה והטעם כי כבר ידעת כי כה״י של עשייה הם מתעלי׳ למעלה בחג״ת ונשאר שם חלל ומלת חלל עולה חיים לומר לך שהחיים נסתלק מן הקליפו׳ ומי שעושה מלאכה ממלא אותו חלל מקליפו׳. והמלכו״ת נכללת בהם. וכל פרסא היא ד׳ מילין הם י״ב מיל. ובזמן שלא היו הגבורת הקליפו׳ היו יכולי׳ לילך בשבת כל אותו השיעור אבל אחר החורבן בעוונת גברו הקליפו׳ ונכנסו עד חלי כלא וע״ז אמר וגם כלא ישראל לא ישקר ופי׳ בכולו לא ישקר אבל בחליו או במקלתו ישקר ע״ם שים שם אחיזה לקליפי׳ במקלתו אבל במדור הזו״ד נכנסו בכולו בכח הקליפי׳ וע״ז נאמר והודי נהפך עלי למשחי׳ ובעבור זה תחום שבת הוא נלא שהוא אלפי׳ אמה ומלת תחו״ם הוא חות״ם שעולה תכ״ה עם המלה כמנין אהי״ה כזה אל״ף ה״י יו״ד ה״י אל״ף ה״ה יו״ד ה״ה אל״ף ה״א יו״ד ה״א וזה תחום פי׳ שומר שלא יכנס שם הקליפו׳ בכלל של אלפיי אמה עד ליל מולאי שבת שיותר החותם ויחזיר נה״י למקומם אז שולטיי הקליפו׳ וזהו ויכפש וי נפש והטעם שלא אז״ל וי רוח וי נשמה ומפני שהנפש הוא בעולם העשיה וכשתחזור הנפש שהיה בעשי׳ יש לה לער על שהי׳ סמוכה לקליפה משא״כ ברוח ונשמה: (מקובלי׳)

מב אל ילא אים ממקומו ביום השביעי ממקומו תנינן מאי מקומו מהאי אתר דאתחזי למיהך ורזא דמלה דכתי׳ ברוך כבוד ה׳ ממקומו ודא איהו מקו׳ דכתיב כי המקו׳ אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא אתר ידיעא היא לעילא וקרינן ליה מקום דאשתמודע בו יקרא עילאה ובג״כ אזהרותא לב״נ דהוא מתעט׳ בעטרא קדישא דלעילא דלא יפוק מיניה בפומיה מילולא דחול דאי ייפוק מיניה וקא מחלל שבתי בידו בעבידתי כמה דאוקמוה ברגלוי למיהך לבר מתרין אלפין אמין כל איכון חילול שבת׳ אל ילא אים ממקומו דא איהו אתר דקדושה דהא מיניה ולבר אתר אלהים אחרי׳ הוא ברוך כבוד ה׳ ממקומו כבוד ה׳ לעילי׳ כבוד ה׳ לתתי׳ ודא הוא רזא דעטרי׳ שבתא בג״כ אל ילא אים ממקומו בריך שמיי לעלם ולעלמי עלמיא. (זוהר ויקהל עמוד ש״א) (פי׳ המאמר הזה כי ביום השבת מגלת הקב״ה

הקב״ה כבודו על ידי המקו׳ הזה שהוא העטרת ולריכי׳ אנו לעורר הקדושה ושלא להשיח בדברי חול או בהלוך חוץ לתחום או במעשה בידים כי חוץ לגבול הקדושה הם הקליפו׳ שנא״ל אל אחר והוא נקרא חילול שבת והוא כאלו עע״ז)

מג את שבתותי השמורו את לרבו׳ התומין (זוהר הקדוש) (דורשי רשומו׳ אמרו א״ת ר״ת ״אלפי׳ ״תחום)

מד אזבו״גה הוא שם קדוש יש בו סוד הסמיכי׳ (פי׳ א״ז ב״ו ג״ה הוא ג״פ שמונה הוא עדות לישראל דאיכון משמרי׳ תחו׳ שני אלפי׳ אמה למזרח למערב לצפון ולדרום. ומשמרי׳ שמנת ימי׳ מילה ובמנה פרשיות שבתפילין:

מה שבשבת אשר הקליפו׳ יורדי׳ לנוקבא דתהומא והזיווג ע״י שם של שדי אז אין רשות לקליפו׳ לכנוס לתחום רה״י ורחבה ד׳ הוי״ה וגבהו י׳ יו״ד ה״א וא״ו ה״א וזהו תחו״ם תות״ם בסוד שם הויה בשילוב אדנו״ת הם שמונה אותיות יאהדונה״י לכל לד שני אלפי׳ רמז שני פעמי׳ אלף עולה קי״אי קי״א עולה מנין רכ״ב כד״א רכב אלהי׳ רבותי׳ אל״פי שנאן וזה כונת המדרש זוהר פ׳ בראשית את שבתותי א״ת לאסגאו׳ תחום שבת כדדרים הזוהר במקו׳ אחר את לאסגאו׳ שכינתא כי השמנה אותיות של השילוב הנ״ל הוא קב״ה ושכינתי׳ זהו התחום שלא יכנו הקליפו׳ ביום השבת לכן כאמר שבתותי לשון רבי׳ רמז לשבת הגדול ושבת בראשית: (מקובלים)

דינים המדברים ממנחה של שבת ובו ה סעיפים

תפלת מנחה:

א חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. ושאל הקב״ה שישראל יתנו לו שני פסוקי׳ בכל יום כל ימי חייהם. וכמה ימי חייו של אדם ע׳ שנה של׳ ימי שנותינו בהם שבעים שנה וכו׳ וכמה ימים בע׳ שנה כ״ה אלף ות״פ וחשבון ימי שנה שס״ד וחשבון הפסוקי׳ של חומש ה׳ אלף ותתמ״ב ופסוקים של נביאי׳ ט׳ אלפי׳ ורל״ד ופי׳ של כתובי׳ ה׳ אלפי׳ וק״ב ס״ה כ״ג אלף וקל״ט לבד מספרי׳ המילוכי׳ טול מהם השבתות וי״ט שאינו מן המנין שהם ימי משתה ושמחה וכמלאו מנין ימי שבתו׳ ג׳ אלפי׳ ותר״מ ויונין ימי החגים לחשבון י״ח ימים אלף ור״ם ונשתיירו ימי החול כ׳ אלף ותקי״פ ס״ה כ״ה אלף ות״פ

ות"פ ורלו בני ישראל וקבלו על עלמם כדי שיוסיפו על מאה ברכות ב' פסוקי' בכל יום א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע ומאן איכון ב' פסוקים ומקבלים דין מדין ואמרין ונטלתני רוחא ואומר זה הסדר בשבתות וביומ"י טובי' ובימות החול ביולר: (ילקוט פי' עקב)

ב מלאתי בשם הר"ר נתן בן מכיר למה אנו אומרים במנחה בשבת ואני תפלתי לפי שגרה אחרונה שלא נהיתה כמוה תסי' בעקבי הקן ט' חדשים כמ"ש לכן יתנם עד עת יולדה ילדה והיום האחרון יכבד הגרה מכל שלפניה ויום שבת יהיה הגרה עת מנחה ואז ישראל יהי' נענין בשמחה בשעת מנחה ומיד יבא משיח ויושיענו והיינו דכתיב בעת רלון עזרתיך וביום ישועה עוררתיך והיינו דכתיב בשובה ונחת תושעון שבו תגאלו ותפלת המנחה נקרא עת רלון שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה שנא' כעלות המנחה: (מלאתי בספר)

ג למה נברא מעשה בראשית בששה ימים כי הם ג' כתות עדים שני ימים מעידים להקב"ה שהוא א' ושני ימים מעידים על ישראל שהם אחד מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ושני ימים מעידים על השבת שהוא אחד ושלשתם מעידים זה על זה הקב"ה ושבת על ישראל וישראל ושבת על הקב"ה וישראל והקב"ה על השבת: (מדרש אגדה)

ד מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אמרינן במדרש שלשה מעידים זה על זה ישראל ושבת והקב"ה ישראל ושבת מעידי' על הקב"ה שהוא אחד הקב"ה וישראל מעידי' על שבת שהוא יום מנוח הקב"ה ושבת על ישראל שהם יחידי' באומות וע"ז שמכינן לומר אתה אחד בשבת במנחה אע"פ שאינו מדבר מענייגא דיומא בשבת כמו תפלת ערבית ושחרית: (תוס' חגיגה)

ה מרע"ה ודוד המלך ויוסף הצדיק מתו בשבת במנחה וכנגד זה אנו אומרים צדוק הדין ג' צדקתך. ולכן אין לקבוע מדרש משעת מנחה ואילך: (זוהר תרומה)

ו מרע"ה מת בשבת (זוהר וכן בתשובו' ובסדר עולם זכרו הרא"ש בפ' ערבי פסחי' מוכח שהיה בע"ש) (עיין באריכות תוספי' מנחות דף ל' ע"א) (עשרה מאמרות דף ל"ח ע"ד):

סעודה ג:

ז מלאתי לריך לזהר בכל סעודה מן ג' סעודות שיהיה לו בשר יין ודגים ויש רמז בתיבו' אלו כי ר"ת שלהם בי"ד עולה במ"ק ז' וכן אמלע

שאלמלא תיבוי שלהם ס״ג עולה ז׳ במ״ק וכן ס״ת ר״ן עולה ז׳ וכודע שמכין השביעי הוא המובחר. והשבת הוא ז׳ ראש לכולם וג״פ מספר ז׳ רומז לג׳ סעודות (שני לוחות הברית):

ובזה מלאתי אני המחבר טעם לאכול דג בשבת כי דג במספר ז׳ וראיתי ברוקח הכעשה על ע״ב שמות ויס״ע ויב״א וי״ט שם השביעי נקרא הא״א בגי׳ ז׳ ובגי׳ ד״ג כי בזכית שהוא שם שביעי ובזכות ג׳ אבות וד׳ אמהות ירד הקב״ה מכסאו העומד על כהרי אש וברד ברקיע השביעי וקרע לישראל ז׳ ימים ואפי׳ מים עליוני׳ שני ראוך מים אלו מים עליוני׳ אף הלליך יתהלכון אלו מים תחתוני׳ ולקחו בידיהם דגים של ים ועברו:

ה בהאי יום תלתא סעודתא בעיין בכי מלכא לזמנא ולסדרא פתורא בגין יקריה דמלכא כמה דאוקימנא עכ״ל. (עיין פי׳ יתרו עמוד קכ״א עוד בפ׳ עקב עמוד תקכ״ב עונש מי שאינו מקיים שלש סעודו׳):

דינים המדברים מן מוצאי שבת
תפלת ערבית ובו ו סעיפים

א בשעתא דפתחו ישראל ויהי נועם וקדושה דסדרא איכון חייבא דגיהנם פתחו ואמרו זכאין אתון ישראל עמא קדישא זכאין לדיקייא דנטרי פקודי דאורייתא: (זוהר ויקהל)

ב השדים ג׳ כמלאכי השרת וג׳ כבני אדם וכו׳ ע״כ רוח בת מלך השורה על הידים לריך רחילה ג׳ פעמים. וכן אין ללאת בלילה עד שיקרא הגבר ג׳ פעמים וכו׳ לפיכך ויהי נועם עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננהו. הרי ג׳ דברי׳: (ספר הקולות):

ג ויהי נועם הן כנגד תיבת שבקש״ם חסר הי׳ תיבו׳ לפיכך כופלים אורך ימים שהם ה׳ תיבות כדי שתהא התיבו׳ מכונת: (מלאתי בספר)

ד שופרא דאדם הראשון רזא איהו דמהימנותא עילאה תליא בההוא שופרא ובג״כ ויהי נועם ה׳ עלינו וכתיב לחזות בנועם ד׳ ודא הוא שופריה דיעקב כו׳ (זוהר תולדות]

ה גדול אדוכינו ורב כ״ח שיעור קומה של יולר ברחשית רל״ו פרסאו׳

כמכין

כמנין ור"ב כ"ח וכיון ע' קומה למטטרון ע' פרסאו' לפי זה כשאר קס"ו בגי' כו"עס ובגי' עליון:

ך יושב בסתר עליון זכה אדם לרמזי אורייתא זוכה לנשמה בעולם הבריאה דאתמר עליה יושב בסת"ר עליון שעולה אכתריאל והוא עליון על תרין דלמטה שהוא סוד מ' וס' בלוחות שבנס עומדים כי מ' מורה על מטטרו"ן וס' על סנדלפון ונרמז בקרא בל"ל שד"י ל"ל גי' אליהו הנביא שהוא בעולם העשייה וז"ש אליהו בארבע ר"ל בעולם הרביעי דתמן שם ב"ן שהוא בגי' אליה"ו ועליו נאמר בן חכם ישמח ב"ן בגי' אליה"ו חכ"ם בגי' הנבי"א וע"כ אחז"ל כלבי' שוחקים אליהו בעיר וקשה וכי בגנותו הכתוב מדבר אלא י"ל אליהו בגי' ב"ן שיונק משם של ב"ן בגי' כל"ב בטומאה וע"ז אמר בן כסיל תוגת אמו:
(מקובלים)

מוצאי שבת ובו ז' סעיפים

א ת"ח כד עייל שבתא נשמתין נחתין ושריין על עמא קדישא ונשמתי' דצדיקייא עולין למעלה כד נפיק שבתא נשמתין סלקין איכון דשארי עלייהו דישראל ונשמתין נחתין איכון נשמתא דצדיקייא כיון דסלקו כולהו נשמתין דשארו עלייהו דישראל סלקין וקיימין בדיוקניה קמיה מלכא קדישא וקב"ה שאיל לכלהו מה חידוש דאורייתא דאמרת דא נשמתא דפלניא וכולהו מוקמי ההוא מ"ה בתרי מתיבתא איכון לתתא והקב"ה לעילא וחתים ההוא מלה ת"ח כד מלה אתחדש באורייתא ונשמתא דשבתא אתעסקת באילין מילין חדתין וסלקין לעיל כל פמליא דלמעלה לייתין לההוא מלה וחיות הקדש מתרפין בגדפין ומתלבשין בגדפין וכד שאל לון הקב"ה ולא משיבים ושתקן כדין חיות הקודש מה כתיב בעמדם תרפני' כנפיהם כד"א כי עמדו לא ענו עוד ושפתחו עמדו כל העם עכ"ל. (זוהר שלח לך עמוד קנ"ג):

ב כד נפיק שבתא צריכי' ישראל דלתתא לאתעכבא דהא רב ועילאה איהו ואצטריך לאתעכבא בההוא יומא דהא אושפיזא רבא ויקרא קא שריא עליו בג"כ בעי לאתעכבא לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא: (זוהר ויקהל ע' שע"ג)

ג מאן דאוקיד שרגא במ"ש עד לא מטו ישראל לקדושה דסדרא (ר"ל ואתה קדוש) בגין דקא מחלל שבתא וגרים לנורא דגיהנם לאיתוקדא בנורא

בטורא עד לא מטי זימנא חד דוכתא אית בגיהנם דאיקרון דקא מחללי שבתא כיון דאיהו אוקיד שרגא עד לא מטי זמני' חד ממנא אית בגיהנם במוצאי שבת ואוקיד בקדמית' להאוא דוכתא ואמר האי דוכתא דפלניא וכל חייבי דגיהנם מסייעי' לאוקדא האי דוכתא האי ממנא קרי ואמר הנה יי' מטלטלך טלטלה גבר וגו' ועטך עטה חייבי דגיהנם אמרי לגוף ילפנך כדור אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וגו' בגין דאיהו גריס לון לאתוקדא עד לא מטי זימנא: (זוהר פנחס עמוד תכ"א)

ד במוצאי שבת יאמר מ"ט פעמים פסוק זכרו תורת משה ומועיל לשכחה: (מקובלים)

ה בתיקוני שבת נדפס השבעה לשכחה במ"ש משבענא עליך פותה שר וכו' וטעות גדול הוא ואל"ג לפניך מה שמצאתי וז"ל איכו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד פעמים כי שר של שכחה מ"ס ואמרו פוטה שמו זה וזה בגי' מאה ושם מיכאל בגי' מאה ואחד. וכן זגכזג"אל רבי של מרע"ה וכן מאי"ן שהוא מלואו דמשה. ואסמכהו רבנן למלתייהו אקרא דכתיב ושבתם וראיתם בין "עובד "אלהים "לאשר ר"ת בגי' מאה ואחד. "לא "עבדו בגי' מאה וכל העוסק בקרבנות ושונה פרקו מאה וא' פעמים כאלו הקריב כל קרבנות דכתיב "זאת "התורה "לעולה "למנחה "ולחטאת "ולאשם "ולמילואים "ולזבח "השלמים ר"ת מאה וא' וכו': (כנפי יונה ח"ד סי' ל"ו) תמצא בהדיא השר של שכחה הוא פוטה בטי"ת ולא פותה בתי"ו:

ו אליהו אין לו פנאי רגע א' מפני כמה ענינים בשעת הפלה כותן להאבות מים לרחוץ ידיהם כי כשאמר למלאו' ד' כדים שמו ושלשו הרי י"ב כנגד י"ב שבטי' מאז זכה לתת מים לפני האבות וזכה לראות כשמלים בניהם ועוד לענין זיווג מי שכושא אשה שאינו הוגנת לו אליהו כופתו וכו'. ועוד במוצאי שבת כשים להחזיר הנשמות בגיהנם ומעיינין למי נתכפרו עונותיו ע"י דין גיהנם אם עשה מעשים רעים וגם מעשים טובים ובזה העולם לא קבל הרעו' שיתכפרו עונותיו קובל לאחר מותו בגיהנם ובהגיע הזמן שיתכפרו עונותיו במוצאי שבת מציאי' כל א' במה שמוכן לו אלל מי לחיות ולכן אומרי' ענייני אליהו במוצאי שבת וכו' ויש אומרי' פיוטי' על אליהו וי"א פסוקים שיש בהם אליהו כי יש לדיקים שמטאו במקלת דברי' שלריכים במוצאי

שבת

שבת להשיבו לדוכו ואליהו מקבל עליו דין כדי להגן על הצדיקים ולא יתנם למוחלי שבת להחזירם לדין והוא סובל במקלת וז"ש בתנא דבי אליהו הריני כפרת משכבכם. (ספר הקולו׳):

ז הז"ל מהרי"ל מה שנוהגין לומר פסוקי דאליהו ומירו׳ המיוסדי׳ על שמו הייכו משום דאיתא בתוספתא דבמ"ש יושב אליהו ז"ל תחת עץ חיים וכותב זכיות של שומרי שבת: (שני לוחות הברית דף קל"ה ע"א

הבדלה ובו יב סעיפים

א בליל מ"ש בשעת הבדלה כשמברכים על ג׳ בדי הדס הכשרי׳ אזי נפש יתירה יוצאה באותו ריח ומיד אותן ג׳ מלאכים השורי׳ על האדם הולכים עמה ומלוים אותה עד מקומה והנפש יתירה בשעת הכנסתה מברכת לבעל הבית בשביל נחת שקיבלה ומי שלא זימן ג׳ בדי הדס מע"ש כשבאי׳ ג׳ המלאכי׳ אינם מוצאים מקום למנוחתם אזי הולכי׳ להם והנפש לבדה נשארת עלובה ובליל מ"ש כשמברכי׳ על הדס שוטה מלאך מסטרא דשמאלא מלווה עם הנפש והנפש מקללת לבעל הבית על שלא טרח בשבילה לזמן ג׳ בדי הדס לג׳ מלאכים. (חסד לאברהם) (עי"ל דף ע׳ ש"ך למדרש זה):

ב הבדלה וכ"ר באים לתקן ר"כ אנשי׳ של קרח (זר זהב):

ג כד נפיק שבתא סליק מגיהנם חד סטרא מעיכא בישא ובעא לאתערבי בזרע ישראל ולשלטאה עלייה וישראל עבדי עובדיהון בהדם ובייין ואמרו הבדלה מאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתא בשאול אתר דקרח וסיעתו תמן דכתיב וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולי ואיכון לא נחתו תמן עד דישראל עבדו הבדלה דכתיב הבדלו מתוך העדי׳ (זוהר ברא"שי׳ עי׳ ל"ב):

ד סוד הבדלה כשהאדם מדליק האבוקה יכוין דוכ"כ הוא שם ס"ג ושעו"ה ר"ל ש"ע נהורין דאריך מאירין לו"ה דזעיר ומוקביה דכתיב ביה עיטה גדולו׳ עד אין חקר הייכו שעו"ה ובכח זה הבדלנו ש"ע קליפין דכתיב בהו ע"ש יאכלם (כנפי יונה פ"ג ס׳ ד׳):

ה כל המבדיל על היין במ"ש הקב"ה קורא אותו קדוש ועושה אותו סגולה (שני לוחות בשם ספר לידה לדרך) ואני מצאתי אח"כ בספר יוסר באריכו׳ וז"ל א"ר לדוק כל מי שאינו מבדיל על היין ואינו שומע מן המבדילים במ"ש אינו רואה סי׳ ברכה לעולם וכל המבדיל

המבדיל על היין במ"ש או שומע מן המבדילי' הקב"ה קורא אותו קדוש ועושהו סגולה שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי' קדוש וגו' :

ו ת"ח כיון דעאל שבתא ואתנטר ההוא מדורה כל אשא דדינא קשיא אתנטרו ואתכפו ואפילו אש של גיהנם חייבא דגיהנם אית להו נייחא כד נפיק שבת ומברכין ישראל על נורא כדין נפקין כל אשין דמתנטרין כל חד וחד לאתריה (זוהר) :

ז כיון דנפיק שבתא כמה חיילין ומשריין קיימין ומשטטין בעולם ועי"ד איתתקן שיר של פגעים דלא ישלטון על עמא קדישא נאן אתר משטטי בההוא לילא כד נפיק בהילו וחשבין לשלטא על עמא קדישא וחמאן לון בצלותי' ובשירותי' ומבדילין בצלותא ומבדילי' על הכוס פרחי מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא : (זוהר בראשי' עמוד מ"ג):

ח בשעתא דמבדילין על הכוס כל אינון חיילין וכל אינון משריין דאתמני על יומא דחול כל חד וחד יתיב לאתרי' ופולחנא דאתמני עליה בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא קודם אתער ושליט בעלמא וחול אתעדי משולטנותיה עד שעתא דנפיק שבתא ולא תייבין לאתרייהו עד זימנא דאמרי ישראל בא"י המבדיל בין קודש לחול כדין אסתלק קודש ומשריין דאתמנאו על יומא דחול מתערין ותייבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקד עליה ועכ"ד לא שלטין עד דיתן נהורין מרזא דשרגא וכלהון אקרי מאורי האש בגין דמרזא דנורא נגדאה ומיסודא דנורא אתיין כולא ושלטין על עלמא תתאה וכל דא כד בר נש אדליק שרגא עד לא שליטו ישראל סדרא דקדושה אבל אי איהו ממתין עד דשליטו קדושה אינון רשיעי דגיהנם עלדיקי' עלייהו דינא דהקב"ה ואינון מקיימי' על ההוא בר נש כל ברכאן דקאמרי ציבורא ויתן לך האלהים מטל השמים ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו' : (זוהר בראשי' עי' מ"ג)

ט בההוא שעתא דקא מברכי' על אשא אזדמן ד' רתיכין ד' משריין להנהא לאנהרא מההוא אשא מברכא ואינון אקרי' מאורי' הא"ש בג"כ בעי לאכפייא אצבען ידא הכהו ד' דימינא ולאנהרא לון בגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא ואינון אצבען רמז לאינון מאורה האש דנהרו ושלטו מההוא נהורא דשרגא דמתברכא ובגין דאינון דרגין דלתתא כד אחזי בר נש אצבען קמי ההוא נהורא דשרגא בעי לאכפא לון

לון קמיה בגין דההוא נהורא שלטי עליה וכל אצבען בעי לזקפא לון לעילא וכו' בגין לאחזאה קדישין עילאין דרגין עילאין דשלטו על כולא דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו ואתברכן כלן כולא כחדא ובג"כ בעינן לאזקפא לון לעילא והכא בעינן לאכפייא אצבען קמיה שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא נהרין מגו דלעיל (פי' די אצבעות צריך לכוף דלא יתחזי הפנים והגודל מונח על די ממילא לא נראו הפנים): (זוהר ויקהל עמוד שע"ב):

י לבוש הראשון של אדה"ר היה לבושי טופרין והיו מלאכי' משמרין אותו וכו' וכיון שחטא נסתלק הלבוש ולא נשאר לו צפרנים רק באצבעות דקחרין הזוהמא של סטרא אחרא וכו' כד נפיק שבתא אתלבש ואדם לבושא דגנתא דעדן לההוא סלקין ריחין ובוסמין לקיימא נפשא הדם איהו קיומא דנפשא וכו' ע"כ צריכים לברך על בשמים במ"ש ובתוכו שני צדי הדם כו': (זוהר ויקהל)

יא השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמם לא כ"ש תימא דהא אשכחן יהודה בן טבאי הרג עד זומם בפ"ק דמכות ורבי ישמעאל שקרא והטה בפ"ק דשבת ואור"י דדוקא במידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה על ידם שגנאי הוא לצדיקים אכילת איסור כו' ובערבי פסחים רבי ירמיה איקלע לבי רב אסי ואשתלי וטעם קודם הבדלה אע"ג דמיתתו באסכרה התם אכילת היתר היה אלא אוכל בשעה שאסורה: (תוס' חולין דף ה' ע"ב) (עיין תוס' ברכות דף ק"ה בטועם קודם הבדלה מיתתו באסכרה מדה כנגד מדה כו'):

יב ויבד"ל בין האור ויבדל בגי' אליה"ו שהוא ממונה על מ"ש שבכל שנה ב"ן שבתות כמנין ב"ן וכמנין אליה"ו וכמנין ויבדל שהוא מבדיל בין האור ובין החשך בין סטרא קדושא לסטרא מסאבא כו' כי במ"ש הדרי מרי דינא לאתרייהו ולדוכתייהו מאורי האש שהוא אש היסוד דתמן חשך ע"כ נרמז אליה"ו במלת ויבד"ל בין האור ובין החשך שהוא מבדיל בין שבתות העולם כמנין ויבד"ל בין סטרא קדושא לסטרא מסאבא כו': (מקובלים)

סעודה רביעית ובו ב סעיפים

א ד' סעודות בשבת מעוררים ד' אנשים אברהם יצחק יעקב דוד

אברהם

אברהם מדינה של גיהנם יצחק מחבלי משיח יעקב ממלחמת גוג ומגוג דוד מציל מחיבוט הקבר (מ"ע פכ"ג):

ב מילה ושבת תרי פלגי גופא כנודע כי שניהם נקראו אות ודבר זה מפורסם ג"כ לעורר זכות דוד ע"ה. כל זה בכנפי יונה ח"ב סי"ד. הרי ד' עמודות כנגד ד' רגלי המרכבה שהם רמוזין במלת שבת. ש' תלתא אבהן. ב"ת רגל רביעי חביב כב"ת עיין: (כנפי יונה ק"ב סי' ד'):

סליק דיני שבת

ומעתה אתחיל לכתוב מדרשים ומאמרים מן שבת ולא מן דיני שבת רק מדרשים תמוהים מספרי קבלה ושאר מדרשים פשוטיי' ונגלים:

א על הדגלים שבמדבר על דגל א' כתב ג' אותיות א"יי א' של אברהם י' של יצחק י' של יעקב על דגל השני היה כתוב ג' אותיות בצ"ע ב' של אברהם צ' של יצחק ע' של יעקב על דגל השלישי היה כתוב ג' אותיות רח"ק ר' מן אברהם ח' של יצחק ק' יעקב על דגל הרביעי היה כתוב מק"ב מ' מאברהם ק' של יצחק ב' של יעקב נשאר אות ה' של אברהם והוסיף הקב"ה י' ונעשה שם י"ה ואלו ב' אותיות היו פורחי' כל ימות השבוע לפעמים על דגל זה ולפעמים על דגל זה ולפעמים על דגל זה עד יום ו' לערב שבת ובמקום שהיו נחים לא היו זזים ממקומם מעת שפגע בהם רגע כניסת שבת עד מוצאי יום הקודש אז היו חוזרים ומתראים בכל דגל וכו' כמנהגם (מ' הפליאה):

ב נהר סמבטיון שובת בשבת כי כל ימות החול מעין נובע ומוציא אותם מים בתוקפו אבנים גדולות וחול ובשבת נח המעין ואין האבנים הולכים מן הנהר. ועוד יש הר שמוציאין מעפרו כסף ובשבת לא ימצאו בעפרו כסף ויש דג ששובת בשבת על שפת הים עד מוצאי שבת ושם הדג הזה שבתי לפי ששובת בשבת: (ספר התגין)

ג ג' קדושי' הן קדושת שמו של הקב"ה שנא' ואתה קדוש וקדושי' שבת שנ' ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם וקדושת של ישראל שנא' קודש ישראל לה'. מכאן אמרו עתידין שיהיה של אוכלי ישראל להיות ליוות המשיח כ"ד אמות וחכמים אומרים שלשיי' מה בשתנה כ"ד מכ"ה אלא אמה חשעה חדשים למעוברת וכ"ד למניקה

מה

מה תינוק זה כשהוא יונק חלב משדי אמו כל אונן כ"ד חדש אפי' מתה אינו חושש לה כך אוכליתון של ישראל אפי' מתים אינו חושש לה: (ילקוט ואתחנן):

ד אם ידעת בני מה לעבדה ולשמרה היית יודע מהו תעבדון את את האלהים על ההר הזה א"ל א"כ שוים הם בארהו לי א"ל דע לך שכל הקרבנות כלם באים אל ההר הזה לקבל הקרבן שהשכינה מקבלת מן הקרבנות תחלה ואח"כ כל כוחות של מעלה הימנו א"ל מהו ולשמרה א"ל שמור יום השבת ולא תביא אתכן זוכה לביתך א"ל מהו אתכן זוכה א"ל לילית נקרא זוכה וכו'. (פליאה):

ה מאי טעמא אמר את שבתותי ולא אמר את שבתי מלה"ד למלך שהיה לו כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום א' להיו' עמה והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם וכו' א"ל הואיל וכן שמחו גם אתם ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משדל ואתם ג"כ הדרו אותי ומאי זכור ושמור זכור לדכורי ושמור לנוקבא ומקדשי תיראו שמרו עלמכם מן ההרהור. כי מקדשי קדוש הוא למה כי אני ה' מקדשכם אני ה' מקדשכם אני בכל לד: (זוהר בראשית עמוד ק"ג):

ו היכל נוגה ממונה א' מלכיאל שמיה והוא שולט על כל פסקי דינים הבאים מב"ד עליון כו' ושם הם שני שמשים עם שני חתימות לחתום לחיים או למות והשער הזה סגור כל ששת ימי המעשה ובשבת ור"ח נפתח להראות החיים וזה השער סגור עד תפלת מנחה ויוצאה רוח מהיכל זכות וכו': (פרדס)

ז בג"ע בצד רוח מזרח יש היכל סתום וגנוז והוא נקרא היכל נוג"ה והיכל הזה בנוי כעלם השמים לטוהר ושם כל קירו' אותיות בולטו' ונכלות אלו עולות ואלו יורדות פורחות אלו מכאן ונוחות בכאן בצד אחד והאותיות אשר מצד א' פורחו' משם ונוחות בכאן ומתחלפי' אלו באלו ואין מי שיעמוד בהם ובשבת נכנס שם משיח עם האבות והאותיות משתככות קוראים האותיות ושמחים שמחה גדולה ואין מי שיודע מהו: (צוואת ר' אלעזר הגדול להורקנוס בנו):

ח בכל שבת ויו"ט באים אבות העולם ומשה ואהרן ודוד ושלמה וכל מלכי בית דוד ונביאים וחסידים ומקבלים פני משיח ובוכין עמו והוא בוכה עמהם ומחזיקים לו טובה וא"ל סבול דין מרך שהקץ קרוב לבא: (כוכן)

ט בשעת מתן תורה קרא הקב"ה לישראל ואמר להם בני מקח טוב יש

יש לי בעולם ואני נותן אותה לכם לעד לעולם אם תקבלו תורתי ותשמרו מצותי משיבים ואומרים לפניו רבש"ע איזה מקח טוב שאתה נותן לנו אם נשמור תורתך משיב הקב"ה ואמר להם זה עוה"ב משיבי' ישראל ואומרים רבש"ע הראנו דוגמתו של עוה"ב משיב הקב"ה להם זה השבת: (אותיות דר' עקיבא דף ע' ע"ב):

י מי שאינו נימול ואינו שומר שבת לא נקרא אדם שנאי' ובן אדם יחזיק בה שומר שבת והקב"ה שומר שבת ולוה מילה להודיע שאין ענין ערוה למעלה ושנא להתחתן בערלי' בעובדי אלהים אחרי' ושומרי' רמ"ח עשה בכלם אלהים רמ"ח אברה"ם: (סודי רזא)

יא תדע שיום שבת אורו ונפשו וקדושתו בא"ש מן אות יו"ד כו' ומן אות יו"ד נתפשט ו' צירופים ואילין איכון יו"ד יד"ו וי"ד וד"י דו"י די"ו וכל א' מן ששה אלו הורידו שפע ואורו ליומא חדא והם ששה נגד ששת ימי בראשית בזה האופן ביום ראשון יו"ד בשני יד"ו בשלישי וי"ד ביום ד' וד"י ביום ה' דו"י ביום ו' די"ו וכל אלו ששה צירופים בכללות א' עולה קד"ש וכו': (גלי רזא)

יב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו מספר זה הפסוק עולי' תתתרע"ב ומספר ומנין בשב"ת ב"א הכל"ב ומקב"ל פני' השכינ"ה רמז שהעת וזמן שהכלבים אומרים שירה הוא בשבת: (ספר קרנים)

יג ארז"ל שעה שנים עשר בע"ש נטרד אדם מג"ע וינחשו לעשות השבת כי קודש היום ועוד לא חס עליו במה יסעד בשבת כי לא הכין לו כלום בע"ש כי טרוד היה בדין ושמא תאמר כי הוליא טעמו פירות של שלשת סעודות א"כ שתים רעות עשה כי חילל השבת שאין מוליאין מרה"י לרשות הרבים וכבר קידש היום. כי לא היה היום שוה בחלק עם הלילה שהרי בחשרי נברא העולם ואין ספק דא' בניסן נברא העולם לא היה נידון אלא בחשרי והתקופה שלו בג' והוא נברא בו' ומן ו' עד ג' לקחה הלילה וא"כ היה קטן מן י"ב וקידש היום וא"ת כי בהכנסת שעה י"ב גירשו ועדיין לא קידש היום שאם נקטין היום נקטין ד' חלקים אדרבה אני אומר בסוף י"ג גירשו ועבירה גוררת עבירה חד בעונש אכילה וחד בחילול שבת וא"ת לא חילל השבת שכל העולם הוא שלו וה"ל רשות אחד חדא דג"ע לאו דיליה הוה שהרי גורש משם ועוד דאיכא אשתו במחויבת בשמירת שבת ונשתעבד חלק העולם בכתובתה ובנדוניא שלה ממה שהכניסה לו זוהמת הנחש וא"כ שתי רשויות הם וא"ת אם המות האשה הבעל יורשה אומר אני חופר

עונג מדרשים שבת

גימה בו יפול ושמא ימות הבעל ושיטול האשה כתובתא והבנים ירושתם ונמצא הארץ שתי רשויות : (פליאה)

יד מדה אחת נקראת כ"ל ושב"ת כי מ"א כל כוללת כל דברים טובים כולם ונקרא שב"ת בעבור שהוא תכלית ועיקר כל מנוחו של שבת לחיים ולמתים ואילו שני מלות כ"ל ושב"ת מורים טוב ורע לצורך הנשמות כ"ל לשון חמדה דכתיב נכספה וגם כלת"ה נפשי הרי הוא טובה לראויים לטובה וכן שבת מורה מנוחה לראוים למנוחה ומי שאינו ראוי למדה טובה זאת תתהפך כ"ל לשון כלייה וגם במלת שבת שהוא מנוחה תתהפך לחרבה ולשביתה דכתיב אז תשבת הארץ. (תמונה) :

טו הקב"ה קישטע לחוה בכ"ד מיני קישוטין כמנין ויבא"ה אל האדם הנח"ש היפך כל זה ואיב"ה אשית וגו' ואבות תיקנו לאדם ואמהות לאיה השבטים קלקלו זאת במכירת יוסף "ויאמר "אליהם "יוסף "ביום השלישי וזה גרם גלות מצרים וכשיצאו ממצרים כיתוקן זוהמת הנחש כתיב "היום "אתם "יוצאים "בחודש האביב ובשיני כיתוקן הזוהמא בלוחות שהיו כ"ד טפחים ובעגל חזרו הזוהמא לכן כ"ד דורות נגבה מהם גם במרגלים חזר הזוהמא "ופגריהם "אתם "יפלו "במדבר "הזה ופרה אדומה רפואה לעגל כתיב "וכל "אשר "יגע "בו "הטמא ובשעת החרבן נפרע מהם "איכה "ישבה "בדד "העיר ושבת תיקן לזה "ושמרו "בני "ישראל "את "השבת : (מגלה עמוקו')

טז הקב"ה התחיל התורה במלת בראשית רמז ב"ה ירא בש"ת מה ירא בש"ת דא ירא שב"ת ומאן איהו ירא בש"ת דא יעקב שנתביים מפני אביו כשא"ל גשה נא ואמושך בני ירא שב"ת דא משה בענין צלפחד ולא רצה לפסוק הדין שלא יחשדו בו ישראל הרי לפניך ירא בש"ת דא יעקב ירא שבת דא משה וא"ת מאן דדא ירא בש"ת ואיהו ממונים דעשו שהי' יודע מעלתו דיעקב כמה הוי מעליא ולא נתביים ממנו ובא אליו כדי להזיקו וא"ת מאן דלא ירא שב"ת דא קרח דהוי מתלוצץ בציצית ומזוזה דרמיז למטרוניתא מלכא דשבתא. (גלי רזא).

יז ז"ן ש"ת על תקרי ז" ש"ת אלא זה נשא שבת מהו זה נשא שבת אלו ישראל שנשאו תורה ומצות שבת בעה"ז מפי הקב"ה זוכין ישראל ונוחלים עה"ב שכולו שבת שנא' מזמור שיר ליום השבת מהו ליום השבת

השבת אמרה רוח הקודש ע"י דוד בכינור זמרו אתם בני ישראל שירה לעה"ב שכולו שבת: (אותיות ר"ע דף ז')

ידך בשעה שמכרו השבטים ליוסף נגזר עליהם גלוי' מדה כנגד מדה ובשעה שילאו ממלרים עדיין לא נמרק אותו עון יפה אלא שזכר להם ברית אבות והוליאם משם ביד רמה ומרע"ה כאשר ראה כל ישראל עסוקים בביזה מלרים ואי' מהם לא נתן לב להוליא הלדיק מארץ טומאה הוא נתן לבו עליו כשבאו על ים ראה הים וינום ראה ארון של יוסף והארון והשכינה מהלכים עמהם ועוברים ושבים אמרו מה טיבו של שני ארונות אמרי קיים זה מה שכתוב בזה כשבאו למרה עמדה מדה"ד לפני הקב"ה ואמרי רבש"ע היאך ילאו אילו מן הגלות והרי כבר כתבת בתורתך כי שבע על חטאתם יש להם לסבול שמכרו להלדיק והללוהו ודחוהו לארץ טומאה א"ל הקב"ה מתנה טובה יש לי ושבת שמה והיא תכפר עליהם אשר ישמר אותה וע"כ אמר שמור יום השבת כאשר לוך במרה ולכן אמר כי עבד היית במלרים: (ספר כפש החכמה)

ימן בראשית ר"ת אל"ף ש"ין ש"ת כפש ובא"ת ב"ש טו"ב לומר לך לנפש הוא טוב לקרב אל האמת ולרחק מן השקר כי שקר במילוי כגון שין קו"ף רי"ש ס"ת נפש לומר לך אם תזהר מן השקר ישמור לך הנפש ולא עוד אלא תהיה לראש ולא לזנב לכך כל אדם ילמוד ממדותיו של הקב"ה שכל פעולותיו אמת ולכך סמך הקב"ה שמו בנעלם של שקר כגון שי"ן קו"ף רי"ש הרי הנעלם כ"ו לומר לך שים לך לירא מן השקר וא"ת מי יעיד בך הוא עד והוא הדיין ולא עוד אלא נשמתו של אדם מעידה בו כי ס"ת של שק"ר אותיות נפ"ש ושק"ר בגימטריא ש"ם כי ששה ימים ברא הכל באמת וביום השביעי שבת וינפש לכך כל אדם ילמוד ממדתו של הקב"ה למען ינוח נפשו ואם עבר על האמת ועשה שקר אז נפר במעשה בראשית ולא עוד אלא מפקיד שתים וזש"ה וביום השביעי שבת וינפש ס"ת שתים עה"ז ועה"ב וז"ש וינפש וכו': (שער הנפש א' מן ע"ב שערים מספר רקח שחיבר בעל הרוקח)

כ נעשה אדם בצלמינו וגו' אם מקיים זכור ושמור בשבת איהו בצלמנו ואם לאו לא ולא אית ליה חולקה בזרעא דישראל: (תיקונים תיקון מ"ז):

כא זכור ושמור זכור ממלות עשה מאהבה שמור ממלות לא תעשה מיראה: (ליוכים פ' יתרו)

כב זכור ושמור א״ר יודן זכור נתן ליורדי העולם שמור נתן לישראל א״ר אייבו זכור נתן ליורדי הים שאינם יודעים אם באיסור הם מנלטלים שמור נתן ליושבי יבשה א״ר שמלאי זכרהו עד שלא יבא שמרהו כשיבא: (פסיקתא רבתי דף מ״א ע״ב)

כג זכור את יום השבת לקביל יוסף אמר הקב״ה לישראל בנעו מנכון ההוא לדיקא הוו דכירין דאזדבן על ידיכון והוי לעבד במלרים ובההוא חובה אתגזר לאשתעבדא במלרים ולכפרא ההוא חובה די זבנתון ליה כבירי יומא דשבתא וישתביק לכון: (מדרש הנעלם)

כד זכור את יום השבת וכתיב שמור את יום השבת. זכור לדכורא שמור לנוקבא: (זוהר בראשית עמוד ק״ל) (ע״ל סי' ה' מדרש תמוה):

כה בזמנא דישראל נטרין שבתא בזכור ובשמור בדחילו ורחימו אהמר בהון לא תקח אם על הבנים ואם לא כתיב שלח תשלח את האם ואת הבני׳ תקח לך תרין תרוכין: (תיקוני׳ תיקון ו׳)

כו ומזמור ה' מי יגור באהליך כדרש כנגד עשרת הדברות והדיבור וחרפה לא נשא על קרובו הוא כנגד זכור את יום השבת. (מדרש הנעלם פ' וילא) (עיין שמ״ר את יום השבת לעיל בסי׳ ד׳ ולקמן סי׳ ל״ז):

כז אמרו ישראל למה כתוב אי׳ אומר זכור את יום השבת לקדשו וכתיב אי׳ אומר זכור את אשר עשה לך עמלק היאך יתקיימו שני כתובי׳ זה זכור וזה זכור זה זכור לשמור ולקדש את יום השבת וזה זכור להשמיד ולאבד: (מדרש)

כח ויקדשהו ברכו במן ויקדשהו במן דברי ר׳ ישמעאל. רבי עקיבא אומר ברכו במן וקדשו בתורה רבי ילחק אמר ברכו במן וקדשו במקושש רשב״י אומר ברכו במן וקדשו במאורו׳ ר׳ שמעון בן יהודה איש כפר עכו אומר משום ר״ש ברכו במן וקדשו במאור פניו של אדם״ר ע״כ ברך ה׳ את יום השבת ויקדשהו: (מכילתא)

כנו מן

כט מן א׳ עד ו׳ והוי״ו עמהם עולה אהי״ה פעמים אהי״ה בגי׳ אמ״ת תתן אמת ליעקב. ועתה אודיעך כפלאות שם הגדול שנתמלא בכוחותיו אל״ף מ״ם תי״ו אותיות שכיות ימ״ל ואותיותיו שמכה וזהו הסוד וביום השמיני ימ״ל ע״כ המילה דוחה שבת ויעקב נולד מהול שאין מילה נוגעת שם: (פליאה)

ל בכל יום שבת יש לרשעים מנוחה בגיהנם ולא עוד אלא מכתירין אותו בכתר שבת וביום הששי נידונים בגיהנם בכפלים כמו שמלינו במן ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה: (וודרש)

לא הנקבר בע״ש בשעה ששית אין רואה חיבוט הקבר (כוונת אר״י):

לב בע״ש נבראו המזיקין פחד אדם לנפשו ולעק לעקה ואמר כי הנה אויביך ה׳ והקב״ה השיב לו כי הנה אויביך יאבדו (עשרה מאמרות):

לג בחול יש לרשעים מנוחה בגיהנם כ״ז שעות דהיינו ד׳ שעות ומחלה בשחרית ובערב בעידן ללותא עולה ו׳ ימי׳ כ״ז שעות ובשבת יש להם מנוחה כ״ד שעות כמלאו ביחד עולה כ״א וזהו הסוד אל כ״א רפא כ״א נה: (מקובלים)

לד ר׳ יהושע אמר א״ל הקב״ה לישראל אם תזכו לשמור שבת עתיד המקום ליתן לכם א״י ועה״ב ועולם חדש ומלכו׳ בית דוד וכהונה ולויה: (ילקוט בשלח)

לה ספק גדול הנופל במעשה בראשית והוא אמרם שלא היתה בריאה ביום השבת ולמה שכבר היתה בריאת יום שבת בעלמו שהיום בעלמו לריך בריאה שכן אמר בזוהר כי ששת ימים עשה ה׳ ששת קאמר ולא בששת משמע ששת עלמן עשה ה׳ והיינו בריאות שמים וארץ שהם (ששת) כללות שם קלוות וא״כ לפי זה כבר היתה בריאת שבת בעלמו דאל״כ האיך נח ושבת ביום ז׳ אלא ודאי שבת קדמה לעולם ואילולי יום שבת שנותן כח בששה ימים לא היה בהם כח לפעול כו׳ והוכרחו ששת ימים להתעכב בשבת לקבל פרנסתי׳ זא״ב האלילו לא היתה כ״א ששת יאים כי קדמה שבת לעולם; (פרדס דף כ״ז ע״א)

לו וימצאו איש מקושש אמר הקב"ה למשה מפני מה זה חילל שבת א"ל רבש"ע איני יודע. א"ל יום חול תפילין בראשו ובזרוע רואה וחוזר ממעשיו עכשיו שאין לו תפילין חילל זה שבת באותו שעה א"ל הקב"ה למשה משה צא ובירר לישראל נוהגים כן בי"ט ובשבתות ואיזהו זו מצות ציצית: (תנא דבי אליהו דף מ"ט ע"ב)

לז אמר דוד באתי לחלל שבת האיר לי התורה שני שמור את יום יום השבת לקדשו באתי לנאף האיר לי התורה שני מות יומת הנואף והנואפת: (ילקוט תלים ס' כ"ז):

לח לא ישב אדם על המטה והספר עליו מעשה בר"א שישב ע"ג המטה וספר עליו ועמד דומה כמי שנשכו נחש שני את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו לא מן השבת אתה מתירא אלא ממי שפקד עליו שני' שני את שבתותי תשמורו וגו': (מס' סופרי' פ"ג):

לט יודע היה משה שמקושש במיתה שנא' מחלליה מות יומת אבל לא היה יודע באיזה מיתה נהרג וא"ת למה היה מסתפק היה לדונו בחנק דכל מיתה האמורה בתורה סתם חנק. וי"ל דמסברא היה נראה שנידון בסקילה כעע"ז דבכל דוכתא אמרינן דומה שבת לע"א דהיינו מחלל שבת בפרהסיא כעובד אליל': (תוס' ב"ב דף קי"ט ע"א):

מ צלפחד זה מקושש ולש"ם נתכון שהיו אומרי' ישראל כיון שנגזר עליהם שלא יכנסו לא"י ממעשה מרגלי' שוב אין חייבים במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרגו אותו ויראו אחרים. (תוס' שם בדף הנ"ל):

מא בע"ש נברא אדם וכיון שחטא היו מלאכי השרת קורין אותו אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמו' נדמו בא יום השבת ונעשה לו סניגור אמר לפניו רבש"ע בכל ו' ימי בראשית לא נענש שום אדם ובי אתה מתחיל זו קדושתי ומנוחתי ובשביל השבת ניצול מדינה של גיהנם אמר אדם מזמור שיר ליום השבת לי אתה אומר הימנון אני ואתה אמר להקב"ה שני טוב להודות לה'. (שוחר טוב מזמור צ"ב):

מב אלמלי עמד אדה"ר בשלותו עד בא שבת העולם והחזיק בעץ חיים

הי"ש בשבת היה מוליד בנים בליל שבת והיה ניתוקן הכל: (חסד לאברהם עין כל ס"י ע"י):

מג מאחר שחטא האדם הנהג' של כל ימי החול תחת מטטרו"ן רק שבת לבד מנהיג הקב"ה ואם לא היה אדם חטא היה שובת רק שבת אחד אבל מאחר שחטא לריך עוד יום מיום השבי' וכו' ולריך לשמור שני שבתות: (ראשית חכמה שער הקדושה):

מד תא חזי כד בעו ישראל למכנש לארעא דכנען אקיפו ליה שיתא יומין זימנא חדא בכל יומא לקביל אילין זכאין קשוט אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דעליהון מתקיימת עלמא וביומא שביעאה שבע זמנין לקבל יומא דשבתא וכו': (מדרש הנעלם דף פ"ה ע"ב):

מה ג' מצות בזה אחר זה פ' ע"ז ופי' מקושש ופי' ציצית לפי שהכופר בע"ז כאלו קיים כל התורה וכל המשמר שבת כאלו קיים כל התורה וכל המשמר שבת כאלו קיים כל התורה שנא' ראו כי ה' נתן לכם השבת ובתורה כתיב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו וכל המקיים מצות ציצית כאלו קיים כל התורה הרי אלו ג' מצות חמורות בזה אחר זה: (פסיקתא)

מו כשאדם נפטר מן העולם הנפש שוכנת בקבר והרוח בג"ע של מטה והנשמה בג"ע של מעלה ובר"ח ושבת הם מתקבלין שלשתן ועולין למעלה שנאמר שלש ערים תבדיל לך הם ג' מקומות הללו: (מדרש):

מז יש לדעת כי הימים שבפ' בראשית כל יום רמז לאלף שנים ויום השבת רמז לאלף הז' שהיא עוה"ב והוא שבת הגדול וז"ש רז"ל יומו של הקב"ה אלף שנים כו' וכל א' מן העולמו' יהיי יותר נוטה בחידושי' מעולם אשר עבר לפניו והנוטה הוא שיתמעט כח שרי האומו' מעולם ועד עולם ויתעלה ויתגבר כחם של ישראל למעלה וזהו הטעם שפרי החג הולכין ומתמעטין כי הם באים לכפר בעד ע' אומות והקב"ה הודיע הכל למשה רבינו ע"ה: (מקובלים)

מח בא וראה שלא תשלא את האם מלאך יש שממונה על העופו' שהם הנשמו' שנקרי' לפורי' סנדלפו"ן שמו ובזמן שישראל מקיימין המצוה

השלוה הזאת והולכת אם מגורשת ובנים צווחין הוא מלמד זכות על העופות ואומר הרי כתוב בך ורחמיו על כל מעשיו למה גזרת על זאת העוף שתהיה מגורשת וכן מטטרו"ן מלמד זכות על שלו שהם הרוחות מהכסא הנשמות ומזאת תהיה הרוח:ת ומאופן הנשמות והם בבריא"ה יצ:ר"ה עשי"ה ובשבת וי"ט יורדים עליהם נשמות ורוחות ונפשות בדרך אצילות רוח הקודש וכל שר מלמד זכות על עופות שלו הם נשמ:ת שפירחות בבני אדם וכו': (מדרש הובא בצרור המור):

מט השומר שבת כהלכתו מקרב ב' שמות להדדי אדנ"י הוי"ה ואם ח"ו מחלל שבת הרי הוא רחוק מן החיים ונסגר לפניו הפ:תח להכנס לעה"ב עוד יש רעה נפסדת אל טעם מצות שבת מה:ם שכוכב שבתא"י מוכן לפורענות ולא יצליח מי שעוסק במ:לאכתו (מ:צאתי כן בהכותב ע"י מסכת ברכות ונמצא בשערי אורה דף י"ז ע"ב):

נ דע כי האדם השומר שבת כהלכה נעשה אותו אדם כסא למרכבה לשם יתברך ולפיכך נקרא שבת מנוחה וכתיב זאת מנוחתי עדי עד כא:לו ה' יתברך נח על האדם ושוכן עליו כמלך על כסאו וסימן ויכ"ח ביום השב:יעי הוא בעצמו נח: (שערי אורה דף נ"ו ע"ד):

נא ת"ח ל:ת עלמא קיים אלא על שלום כד ברא קב"ה עלמא לא יוכל לאתקיימא עד דאתייא ושרייא עלייהו שלום ומאי הוא שבת דאיהו שלמא לעילא ותתא וכדין אתקיים עלמא (זוהר קרח עמוד של"ה):

נב בעת שהאדם משמר שבת הוא גוזר גזירה והקב"ה מקיימה שנא' ויתן לך משאלות לבך: (רבה בשלח)

נג ידוע כי העולם ששה קצוות ונבראו בכח השם הנעלם בששה אותיו' כל קצה באותם אחד ונברא בששה ימים והשבת נקרא אות והמקדש הזה כפר באותו אות ובחידוש העולם. ועשה הקודש חול והשבת כאחר ששה וע"כ נקרא מקודש כלומר מקו' ש"ש כי יצא מקו האמצעי של שש קצות וכפר בשביעי שהוא היכל הקודש והבן זה. (בחיי פ' שלח לך):

בראשית

נד בראשית אותיות ירא שבת דאיהו שכינתא דעליה אתמר מחלליה מות יומת דאעלו אויבים בחלל דילה איהו קדש קדשי' ואתמר ביה את מקדש ה' טימא חלל מלכה ושריה ושפחה עאל"ת באתר דגבירי"ה דאיהו שפחה נדה זונה. וסאיבת אתראה דמאן שוה כייחא דשכינתא וקלא הוה כתית ירא שב"ת ואיהו לא עבדה כך אלא חילל מלכה ושריה וברחת שכינתא מתמן בהאי זימנא שחקו על משבתיה ואמרת שפחה לאו כגוונא דעבדי' שרה לשפחתי' הה"ד מפני שרה גבירתי אנכי בורחת אמר הקב"ה ברתא דרשע חייבת אע"ג דשרה תרכת לה אנא רחימנא עלה ועל ברה ואתון לא עבדתון הכי דשרה תרכת לה אנא רחימנא עלה ועל ברה ואתון לא עבדתון הכי אלא גרמין בי"ש תחת טוב אנא אומינא לאעברא מלכות' חייבא מעלמא ולא יהא חדוה קמאי עד דיתאבדו מעלמא ובההוא זמנא יהא חדוה קמי הה"ד ובאבוד רשעים רנה. (תיקונים):

נה בהסתלק שבת מן בראשית נשאר א"ר לומר לך שגזרי האי להיו' גלוי ראשון במצרי' ר"י שנה מלך הנחש שהטיל זוהמא בחוה (פליאה):

נו מאמר רז"ל בעירובין אותו יום שחרב בה"מ מוצאי שבת היה והלוים עומדים ומשוררים ואומרים שירה. ומהו שירה היו אומרים יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו וגו' וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם ה' אלהינו ולא הספיק לומר יצמיתם עד שבאו גוים וכבשום. (פי' כי שבת מכפר עון מכירת יוסף וע"כ אמר מוצאי שבת היה כלומר לא שמרו שבת כמ"ש ירמיה השמרו בנפשותיכם ולא תשאו משא ביום השבת ונתעורר עון יוסף ונחרב המקדש): (ספר נפש החכמה):

נז ר"א בן פרטא אומר מנין שכל המשמר שבת כאלו עשה את השבת שנא' ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת ר' אומר מנין אתה אומר כל המשמר שבת א' כאלו שמר שבת מיום שברא הקב"ה את העולם עד שיחיו המתים שני' ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם: (מכילתא)

נח שבת וינפש וי נפש ולא נאמר וי רוח וי נשמ' אלא נפש בעולם העשיי'

העש"י שהוא סמוכה לקליפה וכשחוזר הנפש יש לה לער משום שסמוכה לקליפה משא"כ ברוח ונשמה: (כונת אר"י דף ז')

נט פתח ר' יצחק ויקהל משה אמאי כנים להו בגין לממסר לון שבת כמלקדמין. דהא בקדמיתא עד לא עבדו ישראל העגל מסר לון שבת ודא איהו דלא נטירו ערב רב. כיון דשמעו ביה ובין בני ישראל אמרו מלה דא אתמנע מינן מיד ויקהל העם על אהרן ויאמרו קום עשה לנו אלהים ואתמשכו סגיאין בתרייהו ובתר דמיתו איכון ערב רב כנש משה לבני ישראל ויהיב להון שבת כמלקדמין: (זוהר ויקהל עמוד שפ"ג):

ס החטא של אדה"ר היה שהבעיר הבערה הגבורת הדינים בכל העולמו' ועבר על לאו לא תבערו אש בכל מושבותיכם ובאותו פעם היה כולו שבת קודם החטא. (עמק המלך דף קכ"ה ע"ד):

סא יוסף בעבור שכנש ילרו ביום השבת (דאיתא במדרש ויצא הביתה לעשות מלאכתו יום שבת הי') לכן היה קרבן נשיא של אפרים ביום השבת הטעם כי הבועל ארמית הפגם מגיע להמדה הנקראת שבת ומפני שהוא כבש ילרו לכן הותר לו להקריב קרב בשבת: (מקובלים)

סב בזכות שבת כנכם הקב"ה עם ישראל למצרים שנא' את" יעקב. איש" וביתו באו סופי תיבות שבת: (ליוני

סג א"ר חייא כתוב וימלאו אים מקושש עלים ביום השבת מאן עלים הכא ומאן הוא דא אלא דא ללפחד והוי דייק באילנין הי מנייהו רב על אחרא ולא חשש ליקרא דמארי' ואחליף שבת בשבת הה"ד בחטאו מת בחטא ו' מת: (זוהר עמוד רל"ח)

סד מדת כל"ח נקרא אות בעבור שמבריח כל טומאה וכל רעה זה האות אשר נתן השם בין בריתם של ישראל ברית מילה וברית שבת כו' ולכן שמרו ברית שבת ומילה האות מרחיק מהם כל טומאה ולכלוך וכל רוח רעה וילס"ר: (תמונה]

סה חכמה עמודיה שבעה בשבעה ימים נברא העולם. אע"פ שבששה ימים נברא העולם מ"מ היה חסר מנוחה עד שבא שבת בא מנוחה

מנוחה היינו: דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי: (תוספת סנהדרין דף ל״ח ע״א)

סו מן חלק לשבעה וגם לשמנה לשבעה ז׳ ימי השבת ולשמנה ח׳ ימי מילה אמר לפניו רבש״ע אפי׳ אין ביד ישראל אלא ב׳ מלות הללו כדאי שתרחם עליהם: (מדרש)

סז בשביעי נברא שבת ולא מלא בו פגם שכולה קדושה ומנוחה אמר ר״י אח״כ הסתכל וראה שאדם חטא בה ומתחייב בנפשו ואמר גם זה הבל: (מדרש)

סח תרין אתוון ש״ת הוו תליין עד דאשתכלל עלמא ועאל ביניהו אות ב׳ ונעשה שבת כד״א ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם ברית עולם: (זוהר ברא״שי׳ עמו׳ קע״ט)

סט אין דוחין שבת מפני ערבה כי אין דוחין רחמים מפני הדין: (קנה)

ע איש אמו ואביו תיראו יכול אפי׳ אמר לו אביו שחוט לי ובשל לי בשבת יכול ישמע לו ת״ל את שבתותי תשמרו כלכם חייבים בכבודי: (רבה פ׳ נשא)

עא אי ישראל לא נטרי אורייתא ומלוה אתמר בהו עבדי׳ הייני לפרעה ואי נטרו שבתות וי״ט אתמר בהו ויוליאנו ה׳ אלהינו משם: (זוהר)

עב שבת אותיות שניות ש״ן בי״ת ת״ו עולה כ״ו כמנין הויה לומר לך הפוגם בשבת כאלו פוגם בשם הוי״ה: (מקובלים)

עג וישם ה׳ לקין אות נתן לו יום שבת שנאמר כי אות הוא ביני וביניכם: (תנחומא בראשית)

עד כשישראל שובתים בשבת נראה כי הם דבוקים בשבת העליון ואז אין בין כנסת ישראל ובין שבת העליון אלא ששת אלפים מזו השמטה ולסוף הכל יבאו בשבת העליון שהוא היקוד וג״כ אין בין אותו שבת לשבת העליון אלא ששה הקפו׳ בסוף כלם יתעלו לשבת העליון לבינ״ה: (תמונה)

עה התורה

עונג מדרשים שבת

עה התורה נתנה ביום השבת להשפיל מערכת השמים כנודע ז׳ כוכבי לכת יום ו׳ ותחלת ליל שבת משמשות מאדים ושבתאי כו׳: (מקובלים)

עו אותו יום שהושלך חנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן אש יום שבת ויום כפור היה: (רבה שיר השירים)

עז מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכד היא שריא על ישראל לית בהון לא יגיעה ולא שעבוד : (זוהר קדושי׳ קע״ד)

עח ברלשית אותיו׳ שב״ת יר״א לומר שבזכות שבת שישמרו ישראל נברא העולם ובזכות שבת יגאלו שני אם ישמרו שבתותי והביאותים אל הר קדשי. (ליוני) זהו שייך לעונג שבת:

עט הבא על הנדה יתענה כ״ט תעניות כמנין נדה וילקה בכל יום מימי תענית ולא יטעול רק בליל שבת וליל ר״ח בסוד וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח ויכוין לשם יהי״ו שהם יו״ד ה״א וא״ו העולה ע״ל והי״פ ע״ל בגי׳ קל״ה וזהו מקל״ה השמים:
(מקובלים)

פ מיכאל נקרא אחד. ישראל נקרא אחד. הקב״ה נקרא אחד. לפיכך ברא ו׳ ימים שני מדים על כל אחד והשבת נקרא אחד דכתיב ימים יילרו וגו׳ לכן הקדימו על כל המועדים:
(סודי רזי)

פא נעלם של שבת יי״ן יי״ת ו׳ עולה תע״ו עולה אלי״הו משי״ח ב״ן דו״ד. שכן על ידי שבת תכה לגאולת אליהו ומשיח בן דוד אמן וכיי״ר:

תושלבע